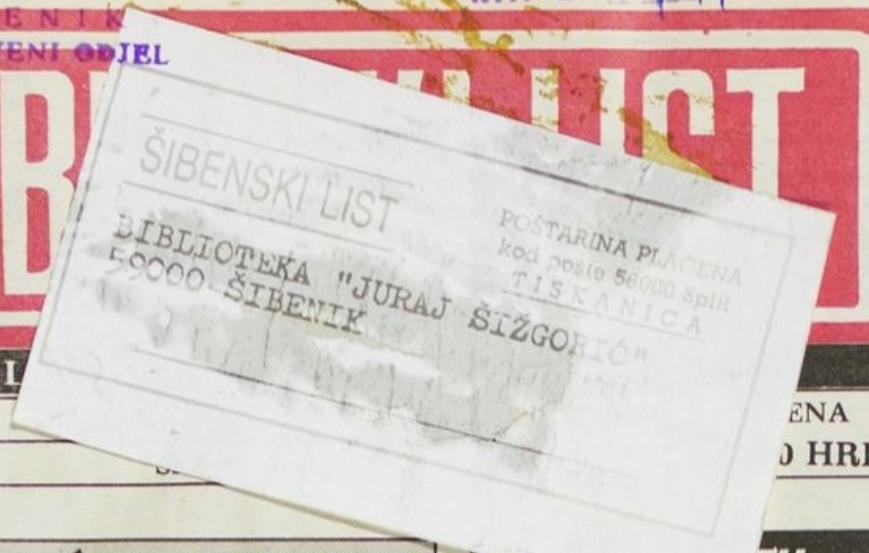

SIR

EN
D HRD

TU

LJUBO ANTIĆ, PREDSJEDNIK
SABORSKOG ODBORA ZA
LJUDSKA PRAVA

HRVATSKA PREŠLA IZ JEDNOG JEDNO- PARTIJSKOG SUSTAVA U DRUGI S RAZLIČITIM PREDZNAKOM

Hrvatska ima princip na kojem počiva međunarodni poredak. Nema razloga da jedino što imamo dovodimo u pitanje • U Strasbourgu u poziciji optuženih, susret imao elemente istražnog postupka • Europa blokirana svojom životnom filozofijom u središtu koje je udobnost • Ima puno primjera kršenja ljudskih prava. Iako mi s njima ne možemo biti zadovoljni, pomaci se događaju • Čičak se »uturao« u film • Ostati pristojan, ne dati se izazvati, a reći sve što si naumio — princip u radu i životu • Da bi bio predsjednik i Buduša mora biti izabran

Stranica 6.

O MLADIĆEVU MIRU I »KRAJINSKOM KOMUNIZMU«

Stranica 7.

DRNIŠ DO KADA ĆE MAGARAD REVATI PO DRNIŠU?

Drniškim ulicama šeta stoka, a nije sajam! Jutarnja budnica je revanje magaraca! Zašto se u Drniš vraćaju ugledni Srbi, što su nakon pada Drniša nestali? Da im »majčica« Srbija nije dala nogu? Hrvatima nije ništa zabranjeno, ali ni omogućeno! Zašto su i oni morali na »biracka mesta«? Stranica 5.

STIPE VUKIČEVIĆ, PREDSJEDNIK PODRUŽNICE HVIDRE ŽUPANIJE ŠIBENSKE OSTVARUJU LI HRVATSKI RATNI INVALIDI SVOJA PRAVA?

Glas invalida domovinskog rata sve je češći i sve jači u javnosti. Za saborskog govornicu izlazi Hvida sa svojim zahtjevima i prijedlozima. Oni bivaju uvaženi, nastaze na podrsku. Ipak, invalidi su i dalje suočeni s brojnim problemima. Teško ostvaruju svoja prava i interese. Zašto šibenski invalidi domovinskog rata nemaju interesa za besplatne dionice? Kako će i kada doći do stanova kojih je u Šibeniku dovoljno?

Stranica 3.

PUT ROKIĆA ČEKA ČETVRTI SAMODOPRINOS

DO KUĆA - PREKO VODE

Iako je izvedbeni projekt ulice Put Rokića izrađen još daleke 1975. godine, i do danas stanovnici toga kvarta u kuće ulaze preko ogromnih lokava i nemaju priključak na kanalizacijsku mrežu. Izdvajali su novac za tri gradska i istodobno »lokalna« samodoprinos, od cega u njihovu »ulicu« ispod same srednje magistrale nije došao niti dinar. I posljednji samodoprinos, završen lani u ožujku, predviđao je za Put Rokića samo izvedbeni projekt — točnije, trebalo je projekt iz 1975. godine usporediti s promjenama nastalim tijekom godinâ, ali to još nije učinjeno

Stranica 4.

MIROSLAV MASLAĆ, DIREKTOR IZBJEGLIČKOG CENTRA OBONJAN, UPUTIO PISMO AZRI KRAJŠEK, ATAŠEU ZA BOSANSKO-HERCEGOVACKE IZBJEGLICE U HRVATSKOJ

BIT ĆE TEŠKO ODUPRIJETI SE PREZIRU

Potaknut najnovijim zbivanjima u srednjoj Bosni, najavljenim krvoprolicom na tim prostorima i sve većom neizvjesnošću među bosansko-hercegovačkim Muslimanima, Miroslav Maslać direktor jednog od većih izbjegličkih centara u Hrvatskoj, na otoku Obonjanu, na kojem je smješteno više od petsto izbjeglica, (uglavnom je riječ o Muslimanima), uputio je pismo Azri Krajšek, atašeju za izbjeglice iz BiH u Hrvatskoj.

Svjestan da je, kako će reći u pismu, njegova riječ tek tih šapati u ratnom mraku, Maslać će Azru Krajšek zamoliti da koristeći svoj položaj i autoritet koji nesumnjivo uživa, posreduje kod Bisere Turković i ostalih dužnosnika Predsjedništva BiH, kako bi se zaustavila najavljenja ofenzivna djelovanja Armije BiH na prostorima srednje Bosne.

Isključujući političke konotacije svog obraćanja Miroslav Maslać naglašava da nije političar, voditelj je izbjegličkog centra u kojem pretežno obitavaju izbjeglice muslimanske nacionalnosti. »Kako za njih, tako i za mene«, piše Maslać, »rat je najveća tragedija čovječanstva, poraz humanosti i civilizacije, pakao koji treba čim prije okončati, a ludilo koje je zahvatilo, inficiralo sva tri naroda u Bosni i Hercegovini, treba što prije izlijeti.« Stoga Maslać, kao čovjek koji je uvijek spreman pomoći drugom čovjeku ma koje nacionalnosti bio, moli Azru Krajšek za mir, razumijevanje i toleranciju između dvaju naroda, moli za njen glasni apel da se zaštite Hrvati u srednjoj Bosni, zaustavi njihov progon i stradanje. »Molim Vas da pokušate utjecati na one Vaše sunarodnjake čije ratničko raspoloženje eskalira iz dana u dan, na ratne vode i zapovednike kojima strast ratovanja i osvajanja tjeru krv u venama, potice ih na rasplamsavanje novih sukoba, na nove masakre i etnička čišćenja za koje smo vjerovali da su imanentni samo našim zajedničkim neprijateljima — Srbima. Nije li i Vama dostra stradanja, tuge za Vašim najmilijima, za spaljenim domovima, nije li želja svakog čovjeka odanog razumu i dobru da se spokoj vratiti među nas, da opet živimo

kao ljudi, susjedi, prijatelji«, pita u svom pismu voditelj izbjegličkog centra Obonjan, ataše za izbjeglice BiH u Hrvatskoj, Azru Krajšek i nastavlja:

»Zar je moguće da ste svi vi zaboravili na tisuće prognanih građana BiH, na tisuće i tisuće Muslimana među njima za kojke se skrbi hrvatska država? U njih, kao i u mene, ovih dana ulazi tjeskoba i nespokoje, upravo zbog eskalacije ratnohruščke politike bosanske države i njezinih ambicija da se teritorijalno proširi na račun životnog prostora drugog, hrvatskog naroda. Vaši sunarodnjaci zbrinuti u mnogobrojnim izbjegličkim centrima, kakav je i ovaj na Obonjanu, pitaču se što će biti s njima, hoće li hrvatsko razumijevanje, tolerancija i solidarnost potratiti usprkos svemu.«

Znajući za službeni stav hrvatske

Azra Krajšek i ostali dužnosnici bosansko-hercegovačkog Predsjedništva moraju znati da će i Miru Maslaću i nesretnim izbjeglicama biti teško oduprijeti se preziru, kako se navodi u pismu, poštenih, s razlogom gnjevnih građana Šibenika i okolnih otoka koji postaju sve svjesniji patnji i terora što se provodi nad Hrvatima u srednjoj Bosni. Pitanje je hoće li njihovo stradanje i dalje moći isprativati samo šutnjom i suošćenjem, hoće li gnjev i ovdje rasti i što se sve zbog toga može dogoditi

Muslimanske izbjeglice na šibenskoj rivi čekaju brod za Obonjan

politike i državnog vrha spram izbjeglica u Bosni i Hercegovini, Maslać pozručuje Azri Krajšek da unatoč svemu, nikakvih promjena neće biti. No, Azra Krajšek i ostali dužnosnici bosansko-hercegovačkog Predsjedništva, moraju znati da će i Miroslavu Maslaću i nesretnim izbjeglicama biti izuzetno teško oduprijeti se preziru, kako se navodi u pismu, poštenih, s razlogom gnjevnih građana Šibenika i okolnih otoka koji postaju sve svjesniji nevidljivih patnji i terora što se provodi nad Hrvatima u srednjoj Bosni. Pitanje je hoće li njihovo stradanje i dalje isprativati samo šutnjom i suošćenjem, hoće li gnjev i ovdje rasti i što se sve zbog toga može dogoditi.

»Vjerujem da ni Vama neće biti ugodno šetati zagrebačkim ulicama, niti obilaziti Vaše izbjeglice diljem Hrvatske dok se ubija i zadnji trag hrvatskog naroda u srednjoj Bosni«, piše Maslać Azri Krajšek moleći je da ne ostane nijema ovog puta kako je ostala prošlog ljeta kada nije našla za shodno da ih zaštiti od, kako stoji, naoruženih objeda. Vjerujući da će se glas Azre Krajšek ovog puta čuti i da će se mir između dva naroda vratiti, Maslać na kraju svog pisma izražava želju da se s atašecom za bosansko-hercegovačke izbjeglice što prije sretne na Obonjanu, s izbjeglicama za koje su odgovorni oboje.

L.M.S.

TVORNICA ELEKTRODA I FEROLEGURA

Ratko Cvitanović, predsjednik Komisije za pretvorbu društvenog poduzeća

Nakon što je u brojnim šibenskim poduzećima proces pretvorbe društvenog u vlasništvo poznatih, krajem prošle i prvih dana ove godine taj postupak je priveden kraju i u Tvornici elektroda i ferolegura. Priveden kraju kada je riječ o kupnji dionica uz popust.

Temeljem rješenja Hrvatskog fonda za privatizaciju osnovna glavnica dio-

nog društva TEF iznosi 119.900.000 DEM, odnosno 443.030.500.000 HRD, što je jednak procijenjenoj vrijednosti društvenog kapitala. Kako je to Zakonom određeno, 50 posto procijenjene vrijednosti društvenog kapitala ponuđeno je na prodaju zaposlenima i ranje zaposlenima u TEF-u, te pravnim osobama koje prema Zakonu mogu kupiti dionice, jer rade u poduzećima i ustanovama koje prema Zakonu ne podliježu pretvorbi. U prodaji se tako našlo 599.500 dionica, a nominalna vrijednost jedne dionice iznosi 369.500 HRD, odnosno 100 DEM. Uz sve moguće popuste, svaka osoba je imala pravo kupiti najviše 200 dionica. Od Ratka Cvitanovića, predsjednika Komisije za pretvorbu društvenog poduzeća dozajemo da se za kupnju dionica upisalo 730 sadašnjih i bivših djelatnika TEF-a, te ostalih osoba. Upisali su ukupno 118.376 dionica, ili 11.837.600 DEM vrijednosti poduzeća.

Koliko je prodano?

Računica kazuje da su od ukupno ponudenog broja dionica na prodaju, oni koji su imali pravo kupnje uz popust, u vrijeme upisa dionica »rezervar« tek dvadeset posto od onoga što im je bilo na raspolaganju. Zašto samo toliko?

— Da su svi radnici koliko ih je u TEF-u bilo, a bilo ih je oko 1500 i svi naši umirovljenici kojih je oko 500, upisali po 200 dionica, to bi bilo oko 40 milijuna DEM vrijednosti poduzeća datog na prodaju radnicima. Dakle, ni teoretski se nije moglo dogoditi da radnici kupe svih 599.500 dionica, odnosno nešto manje od 60 milijuna DEM vrijednosti poduzeća, kaže Cvitanović.

Od ukupnog broja prijavljenih za kupnju dionica, njih 55,6 je upisalo 200 dionica, po 100 dionica prijavilo je njih 27,6 posto, pedeset dionica 11,1 posto, a ostali manje. Dvojni kod radnika da li upisati dionice ili ne je bilo. Primjerice prvi dan ih se za kupnju upisalo samo deset, a zadnjeg dana više od pet stotina. Nakon potpisivanja ugovora i uplate prve rate, podaci govore da je TEF dobio 588 dionica koji su upisali 81.337 dionica, odnosno 8.133.700 DEM vrijednosti društvenog kapitala. Malobrojni su uplatili cijekokupnu vrijednost upisanih dionica odmah. Korištena je mogućnost otplate u obrocima, te mogućnost plaćanja dionica sredstvima sa stare devizne štednje.

K.R.

(Snimio: V. POLIĆ)

ŽUPAN ŠIBENSKI PAŠKO BUBALO PRIMIO ANNIE VALLEE, PREDSEDNICU FRANCUSKE HUMANITARNE ORGANIZACIJE »ESPOIR«

NAJLJEPŠE USPOMENE IZ ŠIBENIKA

«Mnogo sam radila na humanitarnim poslovima, ali moram reći da mi je rad u Šibeniku ostao u najljepšoj uspomeni», rekla je na primanju što ga je u njenu čast prije Nove godine pripredio župan Šibenski Paško Bubalo, gđa Annie Vallee, predsjednica francuske humanitarne organizacije »Espoir« (Nada). Razgovarajući sa županom Bubalom, te s gradonačelnikom Šibenika, Antom Šupukom, i dogradonačelnikom Vječeslavom Baranovićem, gđa Vallee je iskazala zadovoljstvo što je Šibenik već tri mjeseca pošteđen razaranja i zaželjela da se rat više ne obnovi, te da grad zaoblista kao i u vremenima prije sukoba. Pozdravljajući gošću iz Francuske, Paško Bubalo je kazao kako ga svaki put novano oduševi obiljem vrijednih donacija koje je ESPOIR poklonio na području Šibenske. Zahvaljujemo se na tim prilozima, a možda i više od toga, u samome početku rata značila nam je ta moralna potpora. Shvatili smo da to pomoći dolazi od francuske javnosti, koja je često u raskoraku sa službenom

politikom. Znamo da u Francuskoj, posebice u Bretagni, imamo prijatelje» — rekao je Bubalo i opetovanio zahvalio gđi Vallee i njenim suradnicima što se nisu predali i nisu dopustili da granate sprječe njihovu humanost i prijateljstvo. «Čekamo vrijeme mira, pa da gđu Vallee dostojno ugostimo» — završio je župan Bubalo i potom gošću iz Francuske darovao kalendar Županije Šibenske. Annie Vallee boravila je sa suradnicima u Šibeniku proteklog tjedna i posjetila otok Obonjan i Skradin, gdje je uz pomoći članova društva »Naša djeca« podjelila dječji donaciju igračaka-poklon ESPOIR-a za božićne i novogodišnje blagdana.

B.P.
(Snimio: V. POLIĆ)

STIPE VUKIČEVIĆ,
PREDSEDNIK
PODRUŽNICE
HVIDRE
ŽUPANIJE ŠIBENSKIE

RATNI INVALIDI SVOJA PRAVA?

O statusu i pravima invalida domovinskog rata u javnosti često se govori. O tomu govori i političari za raznim govornicama, podržavaju invalide u njihovim zahtjevima i ostvarivanju njihovih prava. Svakodnevica govori nešto drugo. I dalje su invalidi domovinskog rata suočeni s brojnim problemima, onim životnim, a nerijetko nailaze na nerazumijevanje i ostaju bez konkretnih potpore onih koji bi ju morali pružiti. Uza sve, trenutno jedno od najaktualnijih pitanja je ostvarivanje prava na dionice. Naime, prema odredbama Zakona o izmjena- i dopunama Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća, Fond za privatizaciju dužan je ratnim vojnim invalidima i članovima obitelji branitelja poginulih u domovinskom ratu, ustupiti bez naplate dionice kojima raspolaže u nominalnoj vrijednosti od 5000 do 20.000 DEM, ovisno o stupnju invalidnosti, a obiteljima poginulih hrvatskih branitelja 20.000 DEM. O tomu, te o ostalim pravima i interesima invalida domovinskog rata, razgovarali smo s predsednikom Šibenske podružnice Hvidre, ujedno i članom Središnjeg odbora Saveza Hvidre, Stipom Vukičevićem.

Koliko je Hvidra jaka udruga?

— Mi smo od samog početka stvaranja Hvidre imali zamisao i namjeru da postanemo dio društva, dio države koju smo stvarali. Mi smo i podnijeli najveći teret u stvaranju države i kao takvi želimo da ta država i opstane. Mi, invalidi domovinskog rata, te Hvidra, nismo postigli sve ono što moramo postići. Invalid se mora izboriti za svoja prava, kako bi u društvu kao takav mogao opstati. On je ovaj državi dao sebe, dio svojeg zdravlja i stoga od te iste države mora dobiti jamstvo za daljnji život. Ukoliko nema sigurnosti, on je prepusten sam sebi, na milost i nemilost, što bi bilo pogubno. Hvidra upravo to traži i na tomu radi, kaže Vukičević.

Šibenska podružnica Hvidre pokriva područje cijele Županije, premda je Statutom udruge moguće osnovati podružnice na razini općine i gradova. Kako takvu mogućnost invalidi domovinskog rata na ovom području još nisu iskoristili, čini se da nemaju posebnog interesa. Uzrok tomu je vjerojatno i to što se rad u tom društvu ne plaća. Nema profesionalaca. Što se tiče suradnje šibenske Hvidre s nekada općinskim, a danas županijskim, općinskim i gradskim vlastima, »nije postignut neki čvršći dogovor«, kaže Vukičević. Istina, razgovori su vodeni, invalidi uvijek dobro primljeni, ali sve o čemu se razgovaralo i što se dogovorilo, nije oživotvoreno.

Još su od vodstva bivše općine Šibenik, invalidi domovinskog rata tražili

da im se nadu prostorije za rad. Do danas to pitanje nije riješeno. Pri zapošljavanju invalida domovinskog rata, pomoć od ovdašnjih vlasti nisu niti tražili.

Razumijevanje ili ne?

— To i nije bilo potrebno, jer smo to bez ikakvih problema postigli u dogovoru s poduzećima. Svi naši invalidi koji su izrazili želju za povratkom u poduzeće na isto ili odgovarajuće radno mjesto, u poduzeća su se vratili.

Takvih je oko četrdeset. Dakle, intervencija vlasti nije bila potrebna. Najveći broj naših invalida je i danas u Hrvatskoj vojsci. Zaposlenje je tu našlo oko 150 naših invalida. Zapravo, većina njih je još pod mobilizacijom. No, ipak je to jamstvo da će oni sutra imati mogućnost ostvarivanja prednosti pri zapošljavanju kod HV, kao građanske osobe ili će popisivati ugovore. Što se toga tiče HV zaslužuje samo pohvale, a naša suradnja je uvijek, pa tako i danas bila kvalitetna i dobra, kazuje Stipe Vukičević.

Što se tiče suradnje sa Županijom, Vukičević drži da treba pričekati dok se vlast ustroji, a potom će vidjeti što

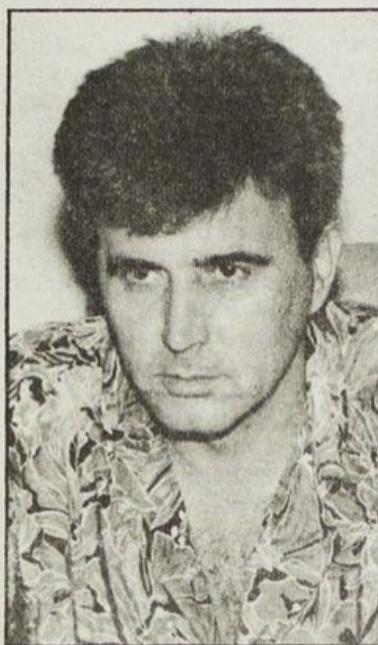
Na temelju Zakona o odlikovanjima i priznanjima RH, predsjednik dr. Franjo Tuđman, odlikovao je Spomenicom domovinskog rata 1990—1992, za sudjelovanje u ratu 23 člana Šibenske podružnice Hvidre. Šibenskim invalidima domovinskog rata odlikuju su stigla pred božićne blagdane. Prvi hrvatski samokres na poklon su, a kao priznanje za dosadašnji rad, od ministra obrane Gojka Šuška dobili članovi Središnjeg odbora saveza Hvidre, među kojima je i Stipe Vukičević, predsjednik Šibenske podružnice i član Središnjeg odbora.

Županija invalidima može pružiti. Oni već znaju što će od nje tražiti. Osim finansijskih sredstava za minimalne materijalne troškove i plaću administrativnog radnika, koje je do sada osigurava općina, zatražiti će to od Županije. Da bi rad Podružnice bilo moguće nastaviti, potrebno je i više sredstava. Od Županije će Hvidra tražiti i ustupanje na korištenje poslovnih prostora, jer namjeravaju osnovati poduzeća u kojima će raditi invalidi. Ukoliko je invalid spremjan samostalno otvoriti radnju ili poduzeće, zadača Hvidre u tom slučaju bila bi osigurati mu prostor. Ideja o poslovima kojima bi se poduzeća Šibenske Podružnice Hvidre bavila je vi-

mjesečnu kamatu od 1 posto. Ta kamata, napominju u Zagrebačkoj banci — Pomorskoj banci mijenjaće se zavisno od visine ekskontne stope Narodne banke Hrvatske.

• • •

Zamrzavanje plaća u djelatnosti koje se financiraju iz proračuna u listopadu je rezultiralo manjim zaostajanjem u zaradama privrede za izvanprivrednom na Šibenskom području. Gotovo svim privrednim granama plaće su porasle oko 4 posto u listopadu. Najviše plaće su u tom mjesecu isplaćene djelatnicima fondova i iznosile su prosječnih milijun i 300 tisuća hrvatskih dinara. Odmah za njima s nešto manjim projektom od oko 300 maraka slijede banke i osiguranja te tvrtke za finansijsko-tehničke i poslovne usluge. Na dan ljestvice plaća u listopadu nalaze se trgovci s projektom od 137 maraka. Uz njih manje od

še. Na tomu radi Predsjedništvo Podružnice i na njemu je da se, uz uvažavanje zahtjeva i mišljenja svojih članova, opredjeli za djelatnost. No, to godina je još dosta vremena. Treba najprije doći do poslovnih prostora.

Kako doći do stana?

— Nažalost, stambena problematika je ovdje veliki problem. Za invalide stambeno pitanje je, barem za sada, u Šibeniku veoma loše riješeno. Najprije su stambeno zbrinute obitelji poginulih hrvatskih branitelja, što mi podržavamo. U dogovoru s nadležnom komisijom, potom na red i stambeno zbrinjavanje dolaze invalidi domovinskog rata, prema socijalnom statusu, neovisno o stupnju invalidnosti. Javnost je poznato da su u Hrvatskoj, pa tako i u Šibeniku deložacije stanova zaustavljene, dok se ne izvidi da li je bilo nasilnog iseljavanja iz stanova i drugih prekršaja. Mi smo sada u jednom stanju čekanja. Što se stanova tiče, njih u Šibeniku ima dovoljno i za obitelji poginulih, i za invalide i za djelatni sastav HV-a. Imamo oko 1650 stanova, a invalidima je pripalo oko 35 posto tog stambenog fonda. S tim što nam je pripalo mi smo prezadovoljni, smo ako se to ostvari. Do sada smo stambeno zbrinuti šesnaestak invalida, a trenutno trebamo još oko osamdeset, govori Vukičević.

Vjeruje da će već u ožujku nastaviti s rješavanjem te problematike.

Vukičević je govorio i o tomu kako invalidi domovinskog rata na svim razinama vlasti nailaze na potporu. Tako je i u samom Saboru. Sve češće za saborskog govornicom predstavnici

ukupnog županijskog projekta zarađivali su gradevinari, ugostiteljski i turistički radnici, obrtnici te djelatnici u stambenoj komunalnoj oblasti, a u izvanprivrednim djelatnostima najlošije su plaćeni zaposleni u kulturi, informiranju i športu.

• • •

Oko 7 tona pomoći humanitarne organizacije ANPAS iz Italije, do-premljeno je posljednjih dana prošle godine u Bilice. Ta humanitarna posiljka sastoji se od lijekova, hrane, obuće, školskog pribora, igračaka i slastica, a distribuirana je prognaničkim i izbjegličkim obiteljima smještenim u Bilicama. Talijanska humanitarna organizacija ANPAS darovala je tom prigodom i 200 kutija lijekova i tehničke opreme Šibenskoj bolnici a manje količine lijekova dodijeljeni su i ambulantu u Bilicama.

• • •

Hvidre izlaze s prijedlozima o izmjena- i dopunama zakona koji se njih izravno ili neizravno tiču, s prijedlozima. Nailaze na potporu i razumijevanje. Zakonima su brojne stvari određene. Primjerice, prije više od godinu dana zakonom je određeno da ratni vojni invalidi imaju pravo na besplatan prijevoz i povlastice, na jednu besplatnu avionsku kartu, besplatnu gradsku vožnju itd.

— Zakonom je to sve fino rečeno. Ali, kako to u praksi realizirati, kako to pravo ostvariti, zakonom nije rečeno. To je raskorak između zakonske regulative i stvarnosti. Zakonski dobijete prava, ali kako ih ostvariti? Zakon ne kaže tko je taj tko je dužan to napraviti. Invalidi se tako nalaze u procijepu između zakonskih prava i stvarnosti, drži Vukičević.

No, pravo koje bez problema invalidi domovinskog rata mogu ostvariti jesu besplatne dionice. Na području Županije Šibenske je oko 250 invalida do-

movinskog rata, a oko 170 ih je članova podružnice Hvidre. Premda im je Zakonom osigurano, a Fond za privatizaciju obvezan da im ustupi bez naplate dionice s kojima raspolaže, do danas se samo oko 50 invalida sa šibenskog područja javilo i iskoristilo to pravo. Zašto tako mali broj invalida ostvara svoje pravo? Što je s ostalima?

Zakonske nedorečenosti

— Iako su upoznati s tim pravom u sredstvima javnog priopćavanja, a i mi ih pozivamo da dodu i uzmu dionice, oni se jednostavno ne odazivaju. Svaki invalid bi morao doći ovde kod nas, donijeti svoje drugostepeno uvjerenje o invalidnosti, ispuniti upitnik i odlučiti se za jednu od tri mogućnosti uzimanja dionica. Jedna od mogućnosti je samostalno upravljanje dionicama, samostalni odabir poduzeća. Druga mogućnost je učlanjenje u Hrvatski domovinski fond i prenošenje na taj Fond prava na upravljanje dionicama. Fond u ime invalida bira poduzeće, voli dionice i njima upravlja. Treći način je da može sam izabrati poduzeće čije dionice želi, a potom dionice preputiti Hrvatskom domovinskom fondu na upravljanje. Međutim, naši se članovi ne odazivaju. Vjerujem da su informirani, ali zašto nemaju interesa nije mi jasno. To je pravo kojeg bi svaki invalid koji ima drugostepeno rješenje o invalidnosti morao iskoristiti. Neka i ovo bude još jedna prilika da ih pozovem da dodu u našu Podružnicu gdje ćemo ih o svemu izvestiti i pomoći da iskoriste svoje pravo na dionice bez naplate, govori Vukičević.

Invalidi domovinskog rata treba povratiti u život i to je ključna zadaća ovog društva i države. Kada je spreman, nakon liječenja i rehabilitacije ući u društvo, treba mu osigurati uvjete za povratak. Hvidra to ne može sama. To je zadaća društva u cijelosti. Hvidra može na sebe preuzeti određene poslove, brinuti o svojim članovima, osigurati im humanitarnu pomoć, blagdanski dar, ali to nije dovoljno za normalan život. U Šibenskoj Podružnici Hvidre svjesni su težine situacije u kojoj se Hrvatska i ova Županija nalaze. Devedeset i treća je bila godina »borbe« za mjesto invalida domovinskog rata u društvu koje im pripada. Vukičević drži da nisu postigli velike rezultate i stoga će i ovu godinu nastaviti »boriti se za mjesto i ulogu, za ostvarivanje svojih prava i interesa«. Nažalost, oni koji su u temelju domovine ugradili dio sebe, počesto nailaze na neugodne situacije. Njihovu iskaznicu neki i ne pogledaju. Tko im to može učiniti? Vjerujatno oni koji nisu osjetili teret i tegobe rata, koji ovoj domovini nisu dali ništa. Pitanje je uopće, koliko im je do nje stalo!

K. RUDAN

INVALIDNINE PO STAROM ZAKONU

Invalidnine koje ranjeni u domovinskome ratu primaju na račun Invalidnosti i dalje su vrlo niske. Primjeru radi, jedan branitelj koji ima rješenje drugostepene nadležne komisije o 50 postotnoj invalidnosti za razdoblje od listopada 1991. do lipnja 1992. godine primio je 3735 HRD, a za listopad 1993. 21.000 HRD na ime invalidnine. Za studeni prošle godine jedan 60 postotni invalid je primio 94.500 HRD-a. Invalidi u Hvidra davno su digli svoj glas i tražili da se invalidnine povećaju. Još u kolovozu s takvim se zahtjevom islo prema Vladi. Obećano je da će se invalidnine povećati. No, do danas povećanja nema. Ključni problem je u tomu što invalidi domovinskog rata pravo na invalidninu stječu prema Zakonu nasiljenoj iz starog sistema. Njihova prava u tom dijelu jednaka su pravima invalida iz drugog svjetskog rata. Izmjene zakona ili novi zakon još nije donešen, a da se to učini povećanje invalidnine nema. Ključni problem je u tomu što invalidi domovinskog rata pravo na invalidninu stječu prema Zakonu nasiljenoj iz starog sistema. Njihova prava u tom dijelu jednaka su pravima invalida iz drugog svjetskog rata. Izmjene zakona ili novi zakon još nije donešen, a da se to učini povećanje invalidnine nema.

za financiranje stambene djelatnosti, koristilo oko 300 stanara i 70 podstanara.

• • •

Sibenski Fond za stambeno-komunalne djelatnosti, Tvornica aluminija Ražine i Tvornica valjanih proizvoda potpisali su ugovor o obnovi stana obitelji Džaja u višekatnici na Šubićevcu, koji je razoren prilikom jednog od najžešćih raketnih napada na Šibenik. Početkom ožujka prošle godine. U tom napadu poginulo je troje članova obitelji Džaja, a jedina preživjela je teško ranjena Zdenka Džaja, koja je do olsaska u invalidsku mirovinu kao i njezin poginuli suprug radila u ražinskoj tvornici. Stan obitelji Džaja već je dijelom popravljen, za što je Fond izdvojio oko 11 i pol milijuna DEM. Završne radove vrijedne blizu 42 milijuna hrvatskih dinara sufinancirat će ražinska poduzeća. S. GRUBIĆ

KRONIKA

Austrijanac Bernard Rotenbuhner učuo je u Gradskoj vijećnici darove djeci poginulih Šibenskih branitelja. Božićne pakete, igračke i slatkise primilo je tek tridesetak djece a ostalih stotinjak darova će primiti do kraja siječnja. Svečanom darivanju bili su nazočni i Šibenski župan Paško Bubalo i načelnik Odsjeka za skrb Hrvatske vojske Božo Erlić.

• • •

Zagrebačka banka — Pomorska banka u Šibeniku odobrava kredite za kupnju stana te kupnju, gradnju ili adaptaciju kuće. Kredite mogu biti i poduzetnici za kupnju poslovnog prostora, opreme, strojeva i ostalih sredstava potrebnih za rad. Visina kredita je od 10 do 120 tisuća DEM u dinarskoj protuvrijednosti. Rok otplate je od 5 do 20 godina uz

PUT ROKIĆA ČEKA ČETVRTI SAMODOPRINOS

DO KUĆA - PREKO VODE

Nekada su Rokići bili omiljeno dječje igralište — iz te perspektive i u tim godinama gotovo kao kutak »divljine« nadomak posljednjim gradskim kućama. I danas je taj nevelik trokut šume sasvim dobra džungla za neke nove Tarzane, ukoliko se koje dijetete još uopće uživaju u lik kralja prašume. Put Rokića — ulica je do koje se stigne svega nakon dvije-tri minute hodja od Poliklinike i izgleda... pa izgleda kao da ste došli negdje na selo u okolini, ukoliko uopće takvih sela i ima. U nizu od petnaestak solidnih, obiteljskih kuća, dugome niti stotinu metara, točnije na izlokanom putu tik ispod srednje magistrale, vrijeme je stalo.

I do danas, nakon više od dvadeset godina nakon što su se tu počele graditi kuće, sve je ostalo kao i prvoga dana. Ulica je neasfaltirana, izlovana, a duboke lokve koje se nakon kiše zadržavaju danima sprečavaju svako normalno hodanje. Kanalizacije nema — odvodnja se još uvijek oslanja na septičke jame. Ulice do kojih se sa sjeverne strane možete spustiti preko nekoliko stepenica prema sjeveru — tu je Put Rokića slijepa ulica, i one do kojih se dolazi južnim odvojkom (Put 1. Šibenskog partizanskog odreda) »normalne« su gradske ulice. Put Rokića, onome tko tu ne stanuje, toliko opasno blizu magistrali, izgleda da nisu zaboravili jedino njegovi stanovnici.

Samodoprinos ih nije dotaknuo

Lani u ožujku istekao je gradski samodoprinos. I stanovnici Mjesne zajednice Škopinac-Baldekin II izdvajali su uz općinski samodoprinos u visini od 1 posto i još 1,5 posto za asfaltiranje, kanalizaciju i javnu rasvjetu u nekim ulicama u Mjesnoj zajednici. Ivica Batinica, predsjednik Mjesne zajednice kaže da se u tom petogodišnjem samodoprinosnom razdoblju predviđelo uređenje Ulica Augusta Cesara, Tina Ujevića, te Mažuranićeva, Pulske i Prištinske ulice. Po isteku samodoprinosa, veći dio planiranih radova je i napravljen, osim dijela Pulske ulice i kompletne Prištinske. Za »pepeljugu« na Rokićima prepunu lokvi tada je bilo odlučeno da se izradi samo izvedbena dokumentacija, jer je u Fondu za komunalnu djelatnost, kako govori Batinica, bilo jasno rečeno da se moraju rješiti imovinsko-pravni odnosi na relaciji javno-pravno, i da se prije toga neće započeti s radovima. Takav je stav izazvao pravu pobunu u ulici Put Rokića: argumenti stanovnika bili su logični. Jer, i u drugim se ulicama odnosi javno-pravno, odnosno, širenje privatnog na račun javnog nisu rješili, a predviđene su za radove. S druge strane, lani je istekao i treći samodoprinos za grad i mjesnu zajednicu koji je iz ulice Put Rokića uzeo novac, ali ga

nije vratio. Naprotiv, tijekom vremena, a zbog neprikladnosti i neispravnosti septičkih jama, neki su se stanari snašli s priključcima za kanalizaciju i sami. Uz privolu susjeda, »povukli su kanalizacione cijevi preko vrtova i tuđih zemljišta do kanalizacije u Ulici Augusta Cesara.«

Rat je istina, u tom razdoblju poremetio dinamiku poslova, ali Ivica Batinica kaže da je Mjesna zajednica prikupila oko 550 tisuća DEM iz samodoprinosa, i tvrdi da Fond nije sudjelovao s isto toliko novca, po načelu dinar na dinar. »Ova Mjesna zajednica veća je po broju stanovnika od nekih novoosnovanih općina u Županiji, i tvrdim, da je i Fond sudjelovao s još toliko novca, mogli smo napraviti što smo hteli. Količka ja znam, Fond nije potrošio niti ono što smo mi prikupili, i pitam se gdje je ostatak novca i gdje je novac koji je prema ugovoru, trebao doći iz Fonda?« Batinica smatra da se ne treba miriti sa statusom quo na Putu Rokića. Kako kaže, treba i dalje pregovarati s Fondom i učiniti sve da se ulica uredi po postojećim prilikama, kao što je to učinjeno i drugdje.

Što su skrivili na Putu Rokića

Tražeći odgovor na probleme u Rokićima, od Ante Crvelina iz Fonda za

Ivica Batinica, predsjednik Mjesne zajednice Škopinac-Baldekin II. »Jedino rješenje za ulicu Put Rokića je da se prizna sadašnja stanje, i za to ćemo se zalagati!«

Ulica Put Rokića nakon kiše ...

Početak Puta Rokića, iz smjera Ulice I. partizanskog odreda

komunalnu djelatnost dobili smo prvo ispravku jednog podatka: prema Crvelinu, Mjesna zajednica Škopinac-Baldekin II nije izdvojila 550 tisuća maraka, već nešto više od 400, na koje je Fond dao isto toliko. Međutim, u ovom slučaju to i nije toliko važno koliko pitanje zbog čega se Put Rokića uporno zaobilazi već dugi niz godina u svim planovima? Vlade Kalauz, direktor Fonda kaže da se i taj i slični problemi ne mogu rješavati s toliko niskom cijenom komunalnog, a još manje s njihovom lošom naplatom. Slučajeva je mnogo, pa tako i u toj ulici, da se komunalne uopće ne plaćaju. Ili, prijave se komunalije za jedan kat, pa u međuvremenu nastane drugi kat, ili garaža koja se ne prijavi. Istina, barem sa strane Fonda, u minulom samodoprinosu Put Rokića i nije trebalo dobiti komunalije, već samo izvedbeni projekt. Zbog čega medutim, ta ulica, bez obzira na sve, nikako ne dolazi »na red« već više od dvadeset godina?

Vlade Kalauz kaže da je to »mlada ulica od onih koje su uredene u proteklom samodoprinosu, te da još mora čekati. S druge strane, projektant u Fondu, inž. Igor Marinović, ne može istina dati odgovor na naša pitanja, ali kaže da je u dogovoru s ljudima iz Mjesne zajednice trebalo stari plan iz 1975. uskladiti s trenutačnim stanjem

u ulici i unijeti sve izmjene nastale u tom razdoblju. »To je dokaz da je tada o toj ulici netko vodio računa i imao je u planu uređenja. Zašto je i danas zaobiđena, ne mogu reći, ali znam da zbog izmjena izvedbenog projekta niko iz Mjesne zajednice još nije došao« — kratko govori Marinović. Što su skrivili stanovnici iz Ulice Put Rokića? Teško je dati odgovor na to pitanje. Jer, oni sami tvrde da svoje kuće nisu izgradili »na divlje«, da plaćaju komunalije, i da nisu »otimali« javne površine. S obzirom na to da se i dalje muče s kanalizacijom i preko bara ulaze u kuće, slaba im utjeha može biti i to što Fond, samo stotinu metara niže, ali također u njihovoj Mjesnoj zajednici, za regulaciju Mostarske i Marioborske ulice namjerava utrošiti oko stotinu tisuća maraka. Stanovnici na Putu Rokića sigurno nisu niti bolji, ali niti gori od drugih koji su komunalije dobili. I njihova ulica sigurno niti ne prednjači, niti zaostaje u podmirivanju obveza, ali... Ali, oni su u gradu, a okolo se asfaltiraju ceste kao nikada, i legaliziraju »stanja« ništa drugačija od njihova. Ili je čitav problem, kako je nešto rekao, u tome, što u njihovoj ulici nema nikoga toliko bliskog aktualnoj politici pa da se »stvar bezbolno sređi«.

B. BERIŠA

(Snimio: V. POLIĆ)

OTVORENO PITANJE

DO KADA ĆE MAGARAD REVATI PO DRNIŠU?

Dok oni što su pred četničkim hordama i tadašnjim jedinicama JNA izbjegli, prije više od dvije godine, vjeruju da su protekli božićni i novogodišnji blagdani posljednji koje su proveli u izgnanstvu, s druge strane »crtu razdvajanja« dolazili su za vrijeme tih blagdana, a i potom, njihovi rođaci, susjedi, prijatelji, poznanici... na slobodni hrvatski prostor! Budimo konkretni! Dok se Hrvati s drniškog područja nadaju u skori povratak na svoja privremeno okupirana, ali istodobno spaljena, opljačkana i uništена ognjišta, pod okriljem i blagoslovom tamošnjih »vlasti« te niza međunarodnih organizacija, posljednji Hrvati odlaze sa svojih ognjišta. Zašto?

O tomu smo, istina, u našem listu počesto pisali. Ali, dolazak svake nove grupe ili pojedinaca s privremenom okupiranog drniškog prostora, znači i nove informacije.

Ispovijesti ili priče onih koji su u zadnjih mjesec dana pristigli na slobodni hrvatski prostor su, istina, više ili manje slične. No, detalja (najviše onih što nisu za objavu) je podosta. Vjerujemo da će biti vremena i prostora za objavljuvanje i tih »detalja«. No za sada pišemo ono što pisati možemo. O gradu Drnišu!

Grad Drniš je prema popisu iz 1991. godine imao oko 4,5 tisuća žitelja. Grad koji je imao višestoljetnu povijest, kulturu, tradiciju... Istina, ekonomski gledano bila je nerazvijen. Ali, bio je GRAD. Što je danas? Od onih što su izdržali pod srpskom okupacijom više od dvije godine doznaјemo da to više nije grad stoljetne kulture, grad iz kojeg je i u kojem su ponikli ili svoje tragove i brojna djela hrvatske kulture ostavili njegovi sinovi... Drniš je, prema riječima ljudi s kojima smo imali priliku razgovarati, grad sablasti i neimaštine.

Devedeset posto njih će reći da to uopće više ne »sliči« na grad. Života tu ima i nema! Zapravo, riječ je o vegetiranju. Srpski pobunjenici, s ostalom »braćom«, učinili su svoje. Opljačkali, uništili, odnijeli sve što se, u tom smislu učiniti moglo. Drniški Hrvati će vam reći da su to, uglavnom, radili »tudinci«. Oni što ne pripadaju »drniškom srpskom plemenu«. No, Joviće, spominju svi. Posebno oni iz dijela grada u kojem ta četnička, pljačkaška, obitelj i danas obitava. Nažlost, i »muški se razmnožila za ovo vrijeme«, kažu.

To više nije grad!

Više od stotinu Hrvata u nekadašnjem gradu Drnišu (neka nam ne zamjeri nitko) živi i danas na

RAZDVOJENOST JE TEŠKA

Bračni par Marin, Nevenka i Ivan na putu od Drniša do Vrane pošli su u 9 sati, 22. prosinca 1993. godine. Oko godinu dana su čekali odgovor na zahtjev da im se omogući odlazak. Kako su mlađi od 60 godina, teško je bilo dobiti pozitivan odgovor. Razdvojeni su bili od sina Alena koji je u HV, a i slabijeg su zdravlja. Konačno im je dan prije odlaska javljeno neka se pripreme. Nisu znali tko još iz Drniša odlazi dok nisu stigli u Vranu. Od svega što su imali, ponijeli su najnužnije: sve je bilo u jedan kovčeg i dvije vreće. Iz obiteljske kuće pljačkaši su odnijeli bezbroj stvari: friziider, male kućanske aparate, grijalice, sude, Ivanov alat, aparat za gašenje i... Istina, sav namještaj nam je ostao, kaže Ivan. Za drniške Srbe govore da im nisu ni pomogli niti odmogli. Živjeli su od plodova iz vrta, mjesечne humanitarne pomoći u kojoj je bilo 8 kg brašna po glavi, kvasca, pokoja konzerva, ulje i još neke sitnice. No, pomoći nije stizala redovito. »Za svoju, njihovu penziju nisam mogao kupiti niti kutiju cigareta«, Ivan će. Da nije bilo nešto uštedevine, bilo bi im daleko teže. »A, nije bilo lako gledati kako odnose. Ništa nismo smjeli uraditi. Gledaš i šutiš, nema druge«, kazuje Nevenka. Hranili su se zajedno s obitelji što je i danas u Drnišu. Nevenka je povremeno odlazila u spizu. Ali, malo što se, posebno zadnjih mjeseci moglo kupiti. Osobno auto, kao ni ostali Hrvati nisu vozili. Zbog nestajice benzina, uglavnom je u pokretu samo vojni »vozni park«. Premda se s »druge strane« pričaju različite priče, u propagandne svrhe, o životu s »ove strane«, kažu da nisu u njih nikada povjerovali. Gledali su program HRT-a, slušali programe radio stanica Splita, Šibenika i Drniša. Nisu povjerovali niti u priče o tomu kako se ovdje Hrvate što dolaze iz »krajine« zbrinjava pod šatore, kako nema hrane, odjeće, vode...

»Teško je bilo otići, ali još teže je bilo patiti za sinom koji je ovde. A koliko smo straha pretrpjeli, što će govoriti. Najgore je bilo noću; nikad ne znaš tko će doći«, govori Nevenka. Oboje potvrđuju da osobno nisu doživjeli nikakva maltretiranja, ali ima Hrvata koji su prošli daleko, daleko gore.

Drniš u kolovozu 1983. godine u vrijeme obilježavanja stote obljetnice rođenja Ivana Meštrovića. Slike Drniša danas nemamo. No uvjereni smo da ovakvih povorki gradom nema.

osobnu odgovornost. Drže se jedni drugih. Oni koji žive u, recimo predjelu Baleka, ne znaju što je i koliko Hrvata ima u dijelu grada pod nazivom Glavica. A tamo ih je, kažu, ponajviše. Onih oko, ili, šezdeset godina starosti. Ne znaju, zapravo, jedni za druge. Kreću se, tijekom prijepodneva. »Bože sačuvaj predvečer ili po noći«, u krugu svojeg kvarta, govore. Hrane je premalo. Zbog toga se udružuju. Dok mogu i smiju. Hrvatima u Drnišu nije ništa zabranjeno. S druge strane, malo što omogućeno. Brojni su imali priliku čuti kako Srbi viču da »ustaše nemaju pravo na pomoći Crvenog krsta i Pravoslavne crkve«. No, gotovo svaki Hrvat s kojima smo u zadnje vrijeme razgovarali, kazat će da se »predsjednik Crvenog krsta« Dništa korektno odnosio prema njima, te da je ravnomjerno dijelio humanitarnu pomoći, neovisno o nacionalnosti. Nekima je pomogao da dobiju dozvolu, pristanak tamošnjih »vlasti« za odlazak. U zadnje vrijeme u Drniš se vraćaju »ugledniji« Srbi, što su nakon pada Drniša nestali u »majčicu« Srbiju.

U međuvremenu dogodili su se »izbori«. Na »biračkim spiskovima« našlo se i oko 250 Hrvata iz grada i okoline. Morali su, kažu, izaći na »glasanje«. Inače bi osjetili posljedice. »Glasalo se iza zavjesе, pa oni ne znaju što sam ja uradio«, kaže jedan starac. O tomu da su svi prebezje ostali bez većeg dijela svoje imovine, neki u gotovo praznoj kući, da su maltretirani, javnosti je već poznato. Osim za grupu drniških pljačkaša, o većini će reći da ih nisu pljačkali. Tko ih je onda maltretirao i pljačkao? »A, ko će znati? Dođu maskirani, dođu noću. Ako su bili Drnišani, bili su mulci, mладарија. Najgori su bili oni iz Srbije, Kistanja, Benkovca, tko zna odakle sve«, govore.

Osim osnovne škole, pošte tri trgovine, ambulante, frizerskog salona, birtije, »mesne komande« i »opštine Drniš«, nema drugih »ustanova« koje rade. U pogonu su Vinarija i svinjogojska farma. Lijekova nema i teško ih je nabaviti. U trgovinama se pronade nešto osnovnih artikala jedan ili dva dana u mjesecu. U pravilu u vrijeme primanja »penzija« i vojničkih plaća. Ako se odmah novac ne potroši, već sutradan se ne može ništa kupiti. Za 10 DEM se moglo u Drnišu kupiti jedan kilogram kave ili dvije šteke cigareta. Nisu nam uspjeli objasniti sve te »zavrzelame« oko tečaja DEM, vrijednosti jugo-dinara u odnosu na njemačku marku. Ali, ono što je sa sigurnošću ustvrdila gospoda Marin, koja je odlazila povremeno u kupovinu, bijaše: »Ujutro je bio jedan tečaj marke, a u podne ona je bila duplo skuplja.« Za iznos jedne mirovine moglo se kupiti kilogram »manište«.

Stoka po garažama

»Ma, što je vama? O kojem gradu vi pitate? Pa to više nije grad«, kazuju na upit pridošli Hrvati iz Drniša. Prema njihovim riječima, to je tek grad iz nedavne prošlosti. Dok u njega nisu pristigli barbari. I domaći, drniški Srbi se u zadnje vrijeme, kažu, bune na pridošlice iz bukovačkog, skradinskog, šibenskog, zadarskog zaleđa. Ponešto ih je i iz Bosne.

Osim što su se uselili u stokane u naselju »Fenčevina« te druge stambene zgrade, u zadnje vrijeme ti isti »prognani« Srbi se usejavaju i »osvajaju« kuće izgnanih Hrvata. To ljuti, kazuju, drniški prebezje, domaće drniške Srbe. I ne samo to! U zadnjih više od tri mjeseca u Drniš su pristigli i žitelji Mirlović Polja, Baljaka, Žitniča, te ostalih srpskih zaselaka i selu uz »crtu razgraničenja«. Sa sobom su, osim osobne imovine poveli i dotjerali blago. Drnišom danasreve magarad, bleje ovce, muču krave... A nije sajam! Povremeno odvozi neka »Gradska čistoća«. Ulice su pokrivene izmetima svih tih domaćih životinja. Ujutro, umjesto kukuriranja pjetlova, Drnišomreve magarad. Pijevaca, te njihovih »srodnica« po vrsti, kokoski, više nema. Sve je, pokradeno i pojedeno.

Ovce, tj. stada ovaca pridošlice »spračaju« po garažama ili prizemljima hrvatskih kuća. Pitamo ih o kulturnom životu u Drniš i dozajemo da od toga nema ništa. Život kao da je stao. S prvim mramkom, ionako jadan, život s gradskih ulica nestaje. Povlači se u kuće. Od »noćnog života« ostalo je samo pucanje pijanih srpskih vojnika i pohod u tuda dvorišta, u tuđe kuće.

Od prije tri mjeseca Hrvati ne idu u javnu kuhinju. Nitko im to nije zabranio, ali pročuo se glas da im je bolje da ne dozlake. Jedna starica iz predgrađa Drniša kaže da dvije godine nije jela meso. Za tri litre vina, pola litre rakije i nešto hrane mjesечно, »služio« je jedan starac, Hrvat kod »susjeda« Srbina. Brinuo je o njegovu blagu i staji. Brojni su proživjeli i doživjeli ponajveća situacije u kojima nema niti malo ljudskog dostojanstva. Pogrdne riječi, nož pod grlom, prijetnja vatrenim oružjem samo su djelić toga. Život u strahu od svakog dolazećeg dana i noći, osluškivanje koraka ili glasova, upadanje u kuću nepozvanih »gostiju«, pretraživanje, uništavanje i odnošenje vrijednih stvari... Dok govorite o tomu, slike se vraćaju, a suze nužno ovlaže oči. Da su mogli izdržati još, ostali bi. No, dalje nisu mogli. Sretni su što su uspjeli preživjeti, premda svaka pomisao na dom kojeg su ostavili na milost i nemilost pljačkašima, ponovno otvara ranu.

K. RUDAN

S Ljubom Antićem, jednim od čelnih ljudi HSLS-a i predsjednikom saborskog Odbora za ljudska prava, razgovarali smo u Zagrebu, u vrijeme kada su predstavnici parlamentarnih stranaka, potaknuti inicijativom Kluba zastupnika HSLS-a «Ne damo Hrvatsku», zasedali iza zatvorenih vrata, da bi potom javnosti ponudili izjavu podrške hrvatskim pregovaračima u Ženevi. Inicijativu liberala Antić objašnjava sve aktualnijim »pričama« kako bi do rješenja problema na prostoru bivše Jugoslavije trebalo doći teritorijalnim kompromisima. Srbi zagovaraju takav način rješenja spora (spor je eufemizam za rat, odnosno za agresiju i posljedice agresije), reći će Antić i dodati kako Srbi tim ništa ne bi gubili niti bi ikome išta nadoknadivali.

— Nijma je, rekao bih, pošto poto stalo da dode do mira na ovim prostorima. Međutim, budući da je i iz kruga odgovornih faktora iz Hrvatske bilo naznačeno da se, u najmanju ruku, privatio razgovor o tomu, smatrali smo svojom patriotskom dužnošću upoznati hrvatsku javnost na sve pogibelji koje prijete ukoliko se problem počne razrješavati tom metodom.

Hrvatska ima samo načelo

ŠL: Namjera je dakle, upozoriti i spriječiti da svojim teritorijem kupujemo svoj teritorij?

— Apsolutno i ne samo to. Pazite, mi nismo teritorijalno velika država, nemamo ni mnogo stanovništva, nemamo neka posebna prirodna bogatstva, nemamo veliku ni dobro ustrojenu vojsku. U takvoj situaciji morate se držati onog što imate. A Hrvatska ima načelo na kojem počiva međunarodni poređak, načelo nepromjenjivosti granica, osobito nepromjenjivost granica silom, nepriznavanje rezultata agresije. Nema nikakvog razloga da jedino što imamo dovodimo u pitanje. Prema tomu, na tom načelu treba ustrajati do kraja. Naivno je vjerovati da se, ukoliko se načelo naruši na jednom malom segmentu, neće srušiti cijeli sistem. Pristup teritorijalnih kompromisa je pristup koji Hrvatsku stavlja u poziciju gubitnika.

ŠL: Gospodine Antiću, bili ste član hrvatske delegacije koja je putovala u Strasbourg. S prvog se putovanja u Hrvatsku niste vratili s povoljnim vijestima makar su se neki članovi delegacije trudili upakirati ih u šuštav celofan.

— To je također bio dio jedne politike koja se provodi prema Hrvatskoj, dio politike pritiska. Međunarodna zajednica u rješavanju spora na prostoru bivše Jugoslavije pritišće, i to u posljednje vrijeme, više tamo gdje očekuje da će polući nekakve rezultate, dakle, pritišće na slabije. Isprobali su, makar što se političke sfere tiče, sve, od prijetnji do kazni sankcijama. Sada su došli do kraja, sada na svaki način žele rješiti problem, na svaki način žele ukloniti scene koje teško opterećuju njihove savijesti, žele ih ukloniti sa svojih malih ekranova. Došli su do toga da će ukoliko se druge dvije strane slože i ngraditi ako treba samo da se dode do mira. A ništa lakše nije nego sklopiti mir, svatko može biti mirovrač, ali postoji mir koji se temelji na pravdi i mir rješava problem, te mir koji se bazira na nepravdi i koji je u pravilu uvijek začetak novog rata koji je u pravilu krvaviji nego što je bio prethodni. Katastrofalne su posljedice mira kojeg sklapaju ljudi iz straha, kukavičluka ili iz trulog kompromiserstva. Mir mora biti djelo odlučnih ljudi i mora biti djelo pravde. Treba sve relativizirati pa i mir. Ništa nije nesporno, kod svakog pojma treba gledati sadržaj. Ništa sadržaj svakog mira neosporna kvaliteta. Nije svaki pacifizam nešto što se bez ostatka može proglašiti vrijednim. Mir da, pacifizam da, ali takvi koji onemogućavaju da se iste stvari ponove. Što mi znači da sad izvučem živu glavu, a da za deset godina moja djeca, koja će stasati do puške, dožive jedan još strašniji sukob. Ja ne pristajem na takav način rješavanja problema. Bez obzira na to koliko moje riječi, s obzirom na funkciju koju zastupam u Saboru, zvučale opore, ja u prvom redu nastojim biti realist.

Istražni postupak u Strasbourg

ŠL: Da se još malo, nakratko, vratimo Strasbourg, s početka studenog, odnosno posjetu hrvatske parla-

mentarne delegacije predvođenom predsjednikom Sabora Parlamentarne skupštine Vijeće Europe. Što se zapravo dogodilo?

— Mi u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe imamo status posebnog gosta i taj je status ugrožen jer su pojedini parlamentarci iz Parlamentarne skupštine Vijeća Europe procijenili da Hrvatska ne zadovoljava onaj minimum uvjeta koje jedna zemlja treba imati da bi se našla u tom statusu, u prvom redu iz sfere poštivanja temeljnih ljudskih prava. Išli su toliko daleko da su pokrenuli inicijativu da se Hrvatska makne s te pozicije i u toj proceduri bilo je predviđeno da se ipak saslušaju predstavnici hrvatskog parlamenta koji su trebali odgovarati ponajprije na pitanje koliko je hrvatski Sabor u poziciji da utječe na hrvatsku državnu politiku, kako bi ona bila prihvatljiva Vijeću Europe, osobito na području koje se odnosi na ljudska prava. Što se tiče ljudskih prava oni su locirali probleme i uglavnom se radilo o problemima oko stjecanja hrvatskog državljanstva, problemima oko stanova bivše JNA danas u vlasništvu HV, problemima iz sfere rada koji imaju, a svi navedeni imaju etničke konotacije, jer se uglavnom Srbijani spominju kao oštećena strana. Kao problem navedena je i centralizacija Hrvatske, odnosno postavljeno je pitanje zašto nema više regionalizma, i tako nizali su se problemi, došlo se do onih iz sfere kulture, jezika, naziva jezika, jasno ni mediji nisu zaobiđeni osobito Hrvatska televizija. Međutim „prvi“ je Strasbourg imao toliko odjeka u javnosti zbog, da tako kažem, metodologije. Mi smo tamo bili u poziciji optuženih, taj je susret imao elemente istražnog postupka gdje su nam se postavljala pitanja—optužbe a mi smo odgovarali. Nije bilo ugodno, zapravo bilo je mučno, morate se ponašati diplomatski, a koji put vam dode da iskočite iz kože jer vidite da se pravi nepravda, da raspolazu s krivim informacijama kojima nije cilj da se dode do istine, niti da se pomognе ugroženima. Ugroženih u Hrvatskoj ima i stanje s ljudskim pravima nije takvo da mi možemo reći — sve je u redu, dapače, ima jako puno problema, ali pitanja su bila tako intonirana, iznošeni su takvi primjeri da se osjetilo da oni prije svega hoće demontirati hrvatsku državu i hrvatsku vlast.

Europska savjest čistija
što je ovamo situacija
mutnija

ŠL: A «drugi» Strasbourg?

— To je bilo nešto posve drugo, radi se o uzvratnom posjetu saborskog Odbora za vanjsku politiku i gospodin Domljan koji je predsjednik tog Odbora pozvao je gospodina Mesića i mene kao predsjednika saborskog Odbora za ljudska prava. Tu smo imali puno širi kruž sugovornika, to je zapravo bio posjet Europskom parlamentu a to je posve druga institucija. Atmosfera je bila drugačija, ne zbog toga što se nešto u međuvremenu promjenilo, već zbog toga što smo razgovarali s probranim osobama koje imaju nepovoljno mišljenje o stanju u Hrvatskoj, ali mi smo razgovarali s, uvjetno rečeno, prosjekom europskog mišljenja. Taj je prosjek sigurno bolji nego što je bila ona grupa, izrazito nesklona Hrvatskoj. Prosjek je svjestan koji je uzrok kršenja ljudskih prava, agresija na Hrvatsku, svjestan je da su najviše ugroženi Hrvati na okupiranom području i Hrvati izbjeglice, odnosno prognanci. Oni osjećaju da je Europa pogriješila, makar im je teško odrediti te greške. Ima dakk i onih koji su nam izrazito skloni, solidariziraju se s nama, daju nam podršku, sretao sam i takvih koji su govorili da je Hrvatska njihova druga domovina.

ŠL: Kazali ste da osjećaju da je Europa pogriješila, ali da im je teško odrediti greške. Gdje je osnovni problem Europe?

— U odnosu na kruz na prostoru bivše Jugoslavije Europa je blokirana samom sobom, svojom političkom filozofijom, nazorom na život u središtu kojega je udobnost. To sam već rekao, ponavljam se, ali ne znam što bih drugo rekao. Europa želi živjeti udobno i želi tu udobnost neprestano povećavati, a udaljavati od sebe sve što tu uđubnost narušava. A narušava je rat u susjedstvu i narušavaju je scene nevjerojatnog nasilja, masakri nad ženama, djecom, starcima. Zbog pozicije koju su mediji izborili, njima je scene nemoguće likvidirati iz svojih dnevnih soba. A žele se toga rješiti, i nema te cijene koju on danas ne bi platio da se toga riješi, osim da neposredno intervenira i da njegovi dečki stradaju. To je mentalitet jedinaca, to je Europa blagostanja, oni tog svog jedinca neće

LJUBO ANTIĆ, PREDSJEDNIK SABOR

HRVATSKA PRIJE JEDNOPARTIJSKOG U DRUGI S RAZ PREDZNAKOM

Građani se obraćaju Odboru, ali u čemu je stvar? Kada građanin nema novca, a danas niti otoci u saborski Odbor za financije, pokucati na vrata predsjedniku Šagotu i kazati: »Gospodine predsjedniče, ugrožen sam, nemam novca. To bi bilo absurdno, ali u razmišljanju građana nije absurdno da, kad su ugroženi u svojim ljudskim pravima pokucaju na naša vrata. A naš Odbor za financije u istoj su poziciji

poslati da se tuče u Bosni, u kojoj je, u krajnjoj liniji sve relativizirano, i žrtva i krvnik. Tomu su vjerojatno i oni pridonijeli jer im i odgovara da skinu sa sebe prigovore o neaktivnosti. Savjest im je čistija ukoliko je ovamo situacija mutnija.

Odbor pomaže donosići zakone

ŠL: Koja je funkcija i kakve su ovlasti saborskog Odbora za ljudska prava?

— Ovaj je odbor servis Sabora, Sabor je zakonodavni organ, on donosi zakone a mi mu pritom pomažemo i to svaki od četrnaest saborskog odbora na svom području. Mi nismo ured u koji se može doći uvjeriti nekoga da vam je prekršeno ljudsko pravo i dobiti ovdu nekakvo uvjerenje, potvrdu ili nešto slično da ste u pravu i da ne smijete snositi nikakve negativne posljedice.

ŠL: Smatrate li da bi se Odbor trebao baviti takvim problemima?

— Ne, država mora imati svoje institucije, Hrvatska mora imati sve institucije koje imaju zemlje s razvijenom demokracijom, dakle i takvu kojoj se građanin može obratiti kada iscrpi sva pravna sredstva. Takva je, recimo, institucija pučkog pravobranitelja koju smo mi nedavno instalirali. Nama se sugerira i da uvedemo sud za ljudska prava, dakle jedan poseban sud u kojem bi većina sudaca bila iz europskih zemalja.

Težnja prema poboljšanju očita

ŠL: Ipak, rekli ste, građani se Odboru obraćaju?

— Obraćaju se, ali u čemu je stvar? Kada građanin nema novca, a danas nitko nema novca, nikome ne

padne na pamet otici u saborski Odbor za financije, pokucati predsjedniku Šagotu i kazati: »Gospodine predsjedniče, ugrožen sam, nemam novca.« To bi bilo absurdno, ali u razmišljanju građana nije absurdno da, kad su ugroženi u svojim ljudskim pravima pokucaju na naša vrata. A naš Odbor za financije u istoj su poziciji

— Pazite, svjestan sam da su se pojedini ljudi istražujući neki povijesni problem, »zaljubili“ ili u neku povijesnu osobu, ili neku stranku i tako se približili tom vremenu. Ušli su u taj film, postali su nekritični, i sebe su blokirali kao realnog analitičara. Tako je i u politici. Kada se ljudi počnu baviti određenim problemom, recimo ljudskim pravima, dogodi se da se »ufuraju“ u jedan film i da više iz njega ne znaju izazi. Družite se s istomišljenicima, satim se prevrću problemi uvijek s jedne strane i stvoriti se jedna crna slika koja se svaki dan pohranjuje s novim primjerima. Čovjek se makne s polja realnoga i ide u irealno. Osobito je neu-

— Pazite, svjestan sam da su se pojedini ljudi istražujući neki povijesni problem, »zaljubili“ ili u neku povijesnu osobu, ili neku stranku i tako se približili tom vremenu. Ušli su u taj film, postali su nekritični, i sebe su blokirali kao realnog analitičara. Tako je i u politici. Kada se ljudi počnu baviti određenim problemom, recimo ljudskim pravima, dogodi se da se »ufuraju“ u jedan film i da više iz njega ne znaju izazi. Družite se s istomišljenicima, satim se prevrću problemi uvijek s jedne strane i stvoriti se jedna crna slika koja se svaki dan pohranjuje s novim primjerima. Čovjek se makne s polja realnoga i ide u irealno. Osobito je neu-

ima puno primjera kršenja ljudskih prava, ima puno razloga za to, ali niti jedan nije nesretni. Po mom mišljenju, trend, držim da je povoljan lazimo iz tih područja gdje je ljudska prava bila izrazito ignorirana, dencija prema poboljšanju ljudskih prava s njima ne moramo, ali pomaci se događaju

REŠLA IZ JEDNOG SKOG SUSTAVA RZLICHITIM

ako to čovjeku postane i profesor mu neka ideja, neki realan doprđe i razbijte mu taj njegov otvara mu prozor, on taj prozor jer ga se boji. Zašto? Jer bi tiznalo da je bio u krivu i jer bi tiznalo svoju egzistenciju.

Druga su krajnost rečenima oj problemne uočavaju i koji odvode pod — nema problema.

Da, oni su im pandan, oni ne nisu da ima problema, sve je po dobro, sve je sjajno, to što neki dobro njima je normalno jer, mi smo u ratu kojim se sve opava. Ne želim kazati, istina je ne po sredini, ali negdje između jest.

— Druga su krajnost rečenima oj problemne uočavaju i koji odvode pod — nema problema. Da, oni su im pandan, oni ne nisu da ima problema, sve je po dobro, sve je sjajno, to što neki dobro njima je normalno jer, mi smo u ratu kojim se sve opava. Ne želim kazati, istina je ne po sredini, ali negdje između jest.

razloga zbog kojih su mnogi nesretni. Po mom sudu najvažniji je trend, držim da je trend povoljan, da polako izlazimo iz tih područja gdje su neka ljudska prava bila izrazito ugrožena i da je tendencija prema poboljšanju očita. Iako mi s njima ne moramo biti zadovoljni, pomaci se dogadaju.

Najlakše je ljudi raspaljivati

ŠL: Možda o pitanju određenih prava problem i nije toliko u vlasti koliko u glavama ljudi. Kada je riječ o medijima postoji problem kojeg zovu i autocenzurom?

— Autocenzura je naslijede prošlosti, nije čovjek automat pa da se pritiskom na dugme može staviti u novu situaciju. On se po inerciji ponaša tako, s tim da ga neke okolnosti navode da se ponaša na stari način. Ta je okolnost sljedeća — Hrvatska je praktički iz jednog jednopartijskog sustava prešla u drugi, samo s različitim predznakom. To je ključ svega. Za vladajući bi stranku, za oporbu i za hrvatsku državu bilo puno korisnije da je odnos snaga drugačiji, treba odnos snaga koji vladajući stranci ne bi dao toliku sigurnost.

ŠL: Što mislite o posljednjem izveštaju predsjednika Helsinskih prava za ljudska prava za Hrvatsku, Ivana Zvonimira Čička?

— Čičak spada u one ljudi koji se »ufuraju« u jedan film.

ŠL: Imali smo Vas priliku gledati

u emisiji HRT-a »U potrazi« u kojoj Vam je sučeljen bio Vice Vukojević? Mnogi se pitaju kako ste mogli ostati mirni i ne reagirati na onoliku količinu, najblaže kazano, zloče?

— Najveće je umijeće ostati pristojan, ostati uljudan, ne dati se izazvati a reći sve što si naumio. Time se ja vodim ne samo u radu već i u životu. Nikad nisam izbjegao govoriti ni o jednom problemu, samo postoji govor i govor. Važnije mi je da proširim krug ljudi koji će početi respektirati staložnost, smirenost i argumentiranost; manje mi je važno što ću u jednom televizijskom duelu izgubiti političke poene. Najlakše je ljudi raspaljivati.

I Budija mora biti izabran

ŠL: I na kraju da Vas pitam neslužbeno, tko će biti predsjednik HSLS-a, Budija ili Radoš?

— Zašto me to pitate?

ŠL: O tomu se priča.

— Sljedeći Sabor koji će se održati točno na petu obljetnicu stranke, 30. svibnja, bit će izborni Sabor. Ovi se otvara stranačka predizborna kampanja, imat ćemo Veliko vijeće, na kojem će biti usvojen pravilnik o izboru dužnosnika u stranci i potom će početi nadmetanje. I Budija da bi bio predsjednik mora biti izabran. Nema tu nikakve aklamacije ni potvrđivanja, nešto će ostati po starome, a mnoge će stvari biti izmijenjene.

Razgovarala:
Linda MILIŠA

O MLADIĆEVU MIRU I »KRAJINSKOM KOMUNIZMU«

U ŽARIŠTU

Kako je moguće da riječ mir izgovara onaj koji je kao glavni egzekutor oduzeo mir, dom, djetinjstvo, roditelje i domovinu, tolikoj djeci?! Kada ratni zločinci zazivaju mir, onda to mogu činiti iz same dvaju razloga, jedan je bijeda kao zamka koja prije ili kasnije čeka agresore, a drugi je zadovoljstvo osvojenim. U ovom slučaju teško je uzeti samo jedan razlog, po svoj prilici radi se o kombinaciji

Za razliku od prethodnih, ova godina započinje tihom, gotovo bez ljestvog krupnog događaja na vidiku. Pitanje je samo je li to doista mir ili zatišje pred buru? Osim toga, vjesta iz srednje Bosne toliko su potresne da se ostale gotovo i ne čuju. Prethodna su dva siječnja donijela povjesne događaje kao što je međunarodno priznanje Hrvatske i akcija »Maslenica«, može li ovaj tekući donijeti nešto što bi imalo toliko značenje? Ako je suditi prema novogodišnjim željama, jedna je dominantna — nema onoga tko na prvo mjesto u svim anketama nije zaželio mir. Mir kao preduvjet za ostvarenje svih ostalih želja, kako onih osobnih tako i onih koje zovemo nacionalnim.

Svima je na usnama mir, samo je pitanje kakav, pod koju ciljenu, uime čega i s kojom dozom iskrenosti. U njega se i Srbi zaklinju, kao u istinu, naravno opet onu svoju i prema vlastitim kriterijima.

Koliki može biti raspon između riječi i djela nije moguće izmjeriti, moguće je samo govoriti o laži, licemjerju, nemoralu... No, ni te mjere nam ne mogu pomoći kad je u pitanju nedavna izjava generala Mladića. Nitko tako snažno nije zavazio mir, čak ni djeca iz svoje čistine duše, ni prognanici iz sve svoje nevolje, niti vjernici u iskrenoj molitvi... Kad bl, kojim slučajem, neki vanzemaljac, kojemu ovozemaljske strahote i grijesi nisu poznati, bira najsnazniju želju za mirom, izabrao bi bez sumnje Mladićevu! Ovozemaljci naime dobro znaju njegove zasluge za mir. Sve što je taj »mirotvorac« činio dobro je poznato ne samo nama koji njegove blagodati osjećamo već treću godinu, nego i svjetskoj javnosti. Na slabiye je izgleda to znano onima iz međunarodnog suda za ratne zločine.

Kako je moguće da riječ mir izgovara onaj koji je kao glavni egzekutor oduzeo mir, dom, djetinjstvo, roditelje i domovinu, tolikoj djeci?! Kada ratni zločinci zazivaju mir, onda to mogu činiti iz same dvaju razloga: jedan je bijeda kao zamka koja prije ili kasnije čeka agresore, a drugi je zadovoljstvo osvojenim. U ovom slučaju teško je uzeti samo jedan razlog, po svoj prilici radi se o kombinaciji.

Znakovito je i to što u svojoj »mirotvoroj besjadi« taj ratni zločinac između ostalog spominje i Šibenik. Mora da ga progoni spoznaja da je upravo tu, nadomak Krešimirova grada, on i njegova soldateska zaustavljeni po prvi put, čvrsto i definitivno. Taj zlikovac je u svome suludom pohodu doista posljao mir, onaj sablasni od kojega jeza ulazi u kosti. To je mir što sada poput aveti lebdi nad Kijevo, Škabrnjom, Rupama i tolikim ostalim selima u zaledu Šibenika. To je mir što silno uzinemirava i zločinca i žrtvu u isto vrijeme, niti poslije tolikih zločina ne može ostati miran, to je antipod istinskom miru, baš kao smrt životu, istina laži, zločin humanom djelu...

Mladićev mir ima zadah truleži lešina, paljivine, njegov glas je urluk vuka pred opustošenim torovima. Razbojnici je uvijek i sâm žrtva bez obzira na razinu vlastite svijesti.

Generalismus zasigurno spada u onaj soj zločinaca čija svijest ne doseže do razine spoznaje grijeha, kako drugičije objasniti masne obzare, bez ljestve bore ili nekog drugog izraza strahota koje je učinio. Po mjerili, takvog obzara i svijesti, Šibenik je primjer nasilja nad srpskim narodom, mjesto progona. Činjenica je da su ovaj grad napustili samo oni koji u svojoj antihrvatskoj zaludenosti nisu mogli podnijeti da žive

u državi koja se zove Hrvatska i gradu koji je simbolom te države. Drugi motiv im je mogao biti samo kriva procjena da će s generalom Mladićem ponovo ući u Šibenik kao sinici pred kojima je morao otvoriti vrata. Može da ih sada progoni savjest i žal za prošlina vremenima u kojima su obilato uživali blago, dati kakve samo mogu pružiti ovaj grad i ljudi. Oni to pružaju i pružat će svima osim sinicima.

Kakvo su blagostanje ostvarili na ruševama okupiranih dijelova Hrvatske, tu sam desetak kilometara od Šibenika, Biograd i Zadar, teško bi bilo i povjerovati da ne dolaze informacije iz Knina. Zamislite, izjednačeni su »predsjednik vlade i zadnji vojnik na frontu«! Gdje to još ima? Koji je to stupanj jednakosti i blagostanja! O čemu su priča razni europski i svjetski teoretičari, samo srijetki to mogli doseguti u Ideji, na papiru a »krajina« kao »mlada« i još »nepriznata država«, to ostvari preko noći.

Što je to nego izravni ulazak u komunizam?! Tako je eto od utopije komunizam postao stvarnost, baš tu na prostorima gdje je stupila »mirotvorna« nogu Mladićevih soldata. Osim što su »odbranili svetu srpsku zemlju« u zaledu Šibenika, u Drnišu, Slunju, Vukovaru i Baranji, te tako pridonijeli svjetskom miru, ostvarile i vrhunac humanizma izjednačivši u primanjima »predsjednika vlasti« i zadnjeg vojnika.

Budući da je novac najviše pridonosio kvarenju ljudi i stvaranju klasnih razlike, udariše hrabri »krajnici« i na to zlo. Ukinute isplate plaće u novcu i tako prvi nakon krapinskog pračovjeka uvedene plaće u naturi. Svakome po kesu brašna, litru ulja, kogram šećera i pola kilograma soli, bez obzira na funkciju, čin, zvanje, a poslovni koji obavljaju su im ionako isti. Svi oni brane direktno zemlje od Hrvatske, oranice i traktora, vinograde od vinogradara, tvornice im ionako ne trebaju jer proizvode luksuznu robu, koja se ne uklapa u režim njihova življjenja. Osnovnih »sredstava za rad« kao što su puške, mitraljezi, tenkovi, višecjevni bacaci raketa i topovi, imaju dovoljno za jednu nekoliko desetljeća, a dotle će taj nepravedni svijet shvatiti njihove dalekosežne i plenumne ciljeve pa će se tako realizirati mir po generalovu viđenju. Čemu izloži, robe, kuće, bještačivo civilizacije, kad se mirno i pravedno može živjeti od kruha, soli, šećera i ulja. Kada bi svi trošili samo ove artikle ne bi na ovom svijetu bilo nikakvih poroka.

Postavlja se pitanje, koliko tako »čisto i »trezveno« trebaju živjeti oni koji su počinili tolikie zločine opijeni ratnim zanosom, da bi se koliko toliko otrijeznili?

Ako je suditi po onoj Krežinoj da je glavni post svemirska pojava, onda otrijezenjeni nije moguće, no kako Krežić nije upamtio ove događaje, ostao je prikraćen za jednu posve novu razinu shvaćanja.

Šalju i sarkazam na stranu, iz čitavog ovog ratnog ludila, kristalizira se i potvrđuje jedna velika povijesna istina, da ratno ludilo osvajajući nosi veliko zlo napadnutim, ali i sebi u još većoj mjeri. Tragedija je u tome što su žrtve mnogi nedužni, njihova žrtva je zapravo zalog osvješćenju i opomeni.

»Komunizam krajinskog tipa« zasigurno će biti čistilište za mnoge koji čuvaju stražu na granicama između svijeta civilizacija i vlastitog zatvora. Na kraju će im postati jasno da su postali robjem vlastitog ludila.

Kuge, gladi rata, Mladićeva »mira« i »krajinskog komunizma« — oslobođi nas Gospodine.

Ivan BURIC

ZANEMAREN A POVJESNICA

IVO BALJKAS - DOMOLJUB ILI FRAKCIONAŠ?

blude, koje su o tome imali."

Međutim, a to je do danas ostalo gotovo sasmoste neznano, upravo takve — moglo bi se reći domoljubne i narodnosne — prosudbe žestoko je napalo središnje jugoslavensko partijsko rukovodstvo, pa tako, primjerice, Filip Filipović u izveštaju Žemaljskom sekretarijatu KPJ 14. rujna 1926. godine spominje »ljevičarsku grupu u Dalmaciji« okupljenu oko »trojke B.J.M. (Baljkas, Jelaska, Marić), za koju kaže da će se morati »razobličiti njihov menjevizam«. Znanstvenik Franjo Mirošević gledje svega toga zaključuje: »Vodstvo Komunističke partije Jugoslavije čelnika dalmatinskih komunista smatra frakcionašima zato što su suradivali s gradanskim strankama. Međutim, dalmatinski komunisti tom suradnjom nisu ničim iznevjerili ni svoj narod ni

svoju klasu, upravo zato što su ti stavori prema nacionalnom pitanju i unutarnjem uredenju države bili jedino mogući, pa prema tome i ispravni, a održavali su NACIONALNE INTERESE HRVATSKOG NARODA U TOM VREMENU.« Tome valja pristaviti da je i Duro Đaković rečenu suradnju ocijenio kao »desničarski gest«. Pređočene činjenice u izratku »Počelo je 1918.« znanstvenika Franka Miroševića jesu, ako je po našem skromnom osobnom promišljanju (a drukčije postavljanje i ne bi valjalo!) veoma značajne putokaznice da bi se daljnjim proradbama i proučavanjem izvorišta u pismohranama i drugim znanstvenim ustanovama iznašlo — to je zasigurno realno očekivanje — još mnogo više materijala za rasvjetljavanje zbivanja što su i s današnjeg razgleda bila značajna, a »odigravala« su se prije toliko i toliko desetljeća. **S obzirom na činjenicu da je izuzetno djelatan (a počesto baš i porivan) u nekim od tih kretanja i političkih promišljanja bio Ivo Baljkas, šibenski muž, čini nam se da bi, bez iole dvoumljenja, bilo poželjno (pa ako hoćete i obvezujuće) da ovađašnji, to jest šibenski povjesničari prionu proučavanju i izučavanju palete političkog djelovanja i učina Ive Baljkasa, čovjeka o kojemu se, to je dobro znano, posebice nakon 1945. godine, pisalo i govorilo gotovo u isključivo negativnim prosudbama i zatirajućim konotacijama.**

Zarad čega je bivalo tako nisu, tu prijepora nema, krivi povjesničari već tada važeća politička »trasa«, a historičari nisu imali mnogo prostora da drugčiji pišu, a kad bi im se — jer je

Političko polazište skupine koje je čelnikom bio Šibenčanin Ivo Baljkas bilo je »suprotstavljanje gospodskim strankama«, izjašnjavali su se protiv Vidovdanskog ustava i politike nacionalnog ugnjetavanja, a za »samopredjeljenje svih naroda zajedničke države« i »ostvarenje građanskih sloboda«. Republikanski seljačko-radnički blok obratio se stanovništvu i proglasom u kojemu napada HSS jer je »bez pitanja i odobrenja hrvatskog seljačkog naroda napustila sve opravdane narodne zahtjeve, pregazila prisegu i odrekla se se Ijačke republike i samostalnosti hrvatskog naroda i sramotno kapitulirala prihvaćanjem Vidovdanskog ustava«. Baljkas je oštro napadao politiku integralnog jugoslavenstva i teoriju o plemenima, ističući da su Srbi, Hrvati i Slovenci tri naroda. Karađorđevski režim je uz pomoć konfidenata, budno pratio Baljkasove nastupe nastojeći u njegovim govorima pronaći antirazvne i separatističke stavove

i bilo takvih prigodica — pružila prilika da o trojki B.J.M. pišu nešto drukčije (malo slobodnije) tu su mogućnosti bez imalo verbalizma, otklanjali od sebe. Pa nam se stoga čini, dapaće duše boko smo uvjereni u to, da bi baš u danasnjem vremenu trebalo barem uz nastojati uraditi drukčiji, to je prijevod potrebno i zarad činjenice što smo, na sreću i nesreću istodobno, sabrali i neka nova iskustva, dodatna i objektivna iskazana. Budući da su oni što su ga nazivali frakcionašem bili ljudi zna se, koje i kakve političke i »znanstvene profilacije — nema prijepora da znanstveni i objektivni pristup ljudima koji su suradnjom s jednim ogrankom hrvatskog domoljubnog korpusa iskazali, da se uvjetno tako izrazimo nepovjerenje rodoljublje i takvim pristupom i nastupom barem djelomice (jer im prilika da zamisao oživotvore do kraja nije ni pružena!) realiziraju začetne korake u jedinstvenom — premda ne istovjetnom — nacionalnom koraćanju.

Cinjenica da je suradnja lijevih snaga i dijela nezadovoljnika aktualnom to jest tekućom politikom HSS-a bila iskazana i protimbom spram ozloglašenog Vidovdanskog usta - kojeg je ma i tzv. taktičko prihvaćanje značilo i označilo odstup od samobitnosti hrvatskog državnog trajanja - neprijepono zaslužuje dosljednije sagledavanje. Ne treba, istini za volju, u Ivi Baljkasu i njegovim istomišljenicima nazirati pristupnike državotvornog hrvatskog političkog određenja, to ne valja, naglašavamo, ali ostaje činjenica da su oni u dotičnom trenutku označavali domoljubnu priljevitost, nešto što je, ma iz bilo kojih razloga

— taktičkih ili možda nasilnih — ne dostajalo nekim jačim tadašnjim političkim udrugama i strankama. (Kao već razglabljamo o stajalištima grupacija je oko lve Baljkasa, zasigurno nije na odmet pristaviti još nešto. A to nešto dalo bi se, ukratko, svesti na sljedeće: kad je potpredsjednik HRSS Pavle Radić, u ime vodstva stranke, 27. ožujka 1925. godine, dao u Narodnoj skupštini izjavu o priznavanju Vidovdanskog ustava i uredenja koje je njima uspostavljeno — kojim je HRSS priznala i monarhijski oblik vladavine — na sjednici Hrvatskog seljačkog kluba za stupnika HRSS-a 24. srpnja 1925. godine Stjepan Buć iz Stona i Ivo Trojanović iz Konavala, zastupnici izabrani na listi HRSS-a, suprotstavljaju se tome. Bez obzira na sve, sljedeće godine iskazale su da su bili u pravu a i ovaj naš, još, dabome, tražući rat potvrđuje umnost tih muževa, pa tako hoćemo kazati, i oni zasigurno zaslužuju ovovremeno, primjereno vrednovanje. Uostalom, časnog Ivu Trojanovića je tzv. partizanski crnogorski Orjenki bataljun u prosincu 1941. godine izveo iz rodne kuće u selu Vodovađu u Konavlima, po mrkloj noći odveo ga i strijeljao. Grob mu nije znan.) Bilo kaško bilo, plediramo za to da povjesničari — a Šibenik ima vrijednih historičara — pristupe obradi u ovom (ne)namjernom osvrtu predočene tematike, jer bi se ozbiljnijim radom zasigurno razbistrili vidokruzi političkih aktivnosti Šibenčanina lve Baljkasa.

TKO JE BIO IVO BALJKAS

Baljkas, Ante, Ivo, politički radnik i novinar (Šibenik, 28. svibnja 1892 — Zagreb, 14. ožujka 1977). Zbog materijalnih razloga prekida školovanje i vrlo rano se uključuje u radnički pokret. Od 1912. je u redakciji »Crvenog barjaka« u Šibeniku. Za vrijeme I. svjetskog rata je interniran, a potom djeluje u Splitu. Na II. kongresu KPJ u Vukovaru (1920. godine) izabran u Centralno partijsko vijeće. Obavlja visoke partijske funkcije. Uređivaо partijske listove (»Crveni vјek«, »Oslobodenje«, »Fabrika i njiva« i dr.). Zbog sudjelovanja u »frakcionaškoj borbi« 1939. eliminiran iz KP. Za vrijeme II. svjetskog rata od 1941. godine do kapitulacije Italije interniran, a zatim se pridružuje NOP-u. Poslje oslobodenja bio u »Slobodnoj Dalmaciji« u Splitu, a potom urednik i glavni urednik u »Narodnom listu« u Zagrebu, od 28. prosinca 1946. godine do 31. ožujka 1949. zamjenik je glavnog urednika »Vjesnika« da bi poslije prekida radio u »Vjesniku u srijedu« kao redaktor i lektor u stalnom radnom odnosu. Kao pisac novinar bio je vrsnog i oštrog pera, te znalac jezika i stilistike, što je kasnije uspješno prenosio na mlađe novinare.

čitamo pamflete i neistine) ne smije biti niti gram teškom preprekom, jer nas povjesnica uči da SVOJE LJUDE ne valja ignorirati, ne treba preko njih — ma i kad su bili negativici i lopuže — prelaziti kao mokrom krpom preko školske ploče. Jedini nesporazum može, eventualno, nastati s ishodištem u faktu da netko, još uvjek, razmišlja tako da se o boljevičkim, nenaучnim, odnarodenim i izdajničkim »zaključcima« dobro znanih tijela i udruga ni danas, nakon svega, dakle, nema potreba izjašnjavati. A što se tiče lve Baljkasa — njemu, zasigurno, ne trebaju lažni hvalospjevi, njemu je izlišno, nakon svega, pristavljati ono što nije bio (niti je mogao biti), ali bi bio žalostan uzmak, nesporazum i propust ako bi se izbjeglo objektivno, znanstveno zagledavanje (pa shodno tome i prevredovanje) u ono što je njegova grupacija uradila i, još više, što bi, možda, bila u tim povijesnim odrednicama učinila — da nije bilo »Crvenih, dogmatskih sjekoglavača«.

J. VESELIĆ

SITNOZOR KULTURE

„DOBRO DRŽANJE“ DOKAZANIH SVEZNALICA I FLOĆONA

čeno — jednakomislenika. Znalo se, primjerice, dogadati da su tzv. odgovorni čimbenici imali rezervu spram ponekih ideja, ali se isto tako (i takočak usporedno) znalo oživotvoriti baš programme do kojih se koliko do juče nije nimalo držalo i koje se, štoviše, javno bagateliziralo. Ta nagla promjena kabanice, istini za volju, bila je u nekim slučajevima (ili "primjerima") rezultanta, to jest konačnica činjenice da ti tzv. odgovorni ljudi, dakle, koji su raspoređivali na ovaj ili onaj način kulturi namijenjen novac — naprsto nisu shvalili dosege planova, akcija i manifestacija što su se — počesto iznenada, zahvaljujući kadrovske milosti — našli u zoni njihova odlučivanja. Nije bilo teško dokučiti zarad čega se to, ne takoreć već uistinu preko noći, ljudi sa iskazanim oprezom spram dobro nam znane dječje manifestacije naglo preinaju u izdašne (zna se u kojem smislu neobične, dječje teatre, itd.).

u nekim zalomcima zbivalo kao posljedak tapšnja po ramenima onih koji su se vazda veoma dobro znali snaći, kadikad i tako što se nevaljaju nakupine prebacivalo na leđa "onih koji su zaotajali" — valjda će se (a bogme da već jest!) nekako i na nekakav način oprostiti. No, da se ne bismo baš previše udalečili od zadane teme — reći ćemo, ponovit ćemo, da Šibeniku nikad nije nedostajalo sredstava da financira glavninu svojih projekata u kulturi, čak ni pod pretpostavkom da se unaprijed znalo kako od te, što bi se reklo — dotične, prirede neće biti ama nikakve koristi, niti će ostaviti zamjetan i opipljiv trag u nadolazećem vremenu. Nelogična funkcionalistička zaduženost, koja se često ispreplitala sa tzv. zdravom kadrovskom politikom bila je (doduše ne samo šibenska) osebujnost takve vrste da se činilo kako zvezanicama i flotonima "dobrodržanja" nema prava konkurenčija. A to je, ujedno,

DRNIŠ

ZAVIDNI REZULTATI DRNIŠKE SREDNJE ŠKOLE

Zahvaljujući pomoći brojnih suradnika, razumijevanju splitskih vlasti i kolega na poslu, ali i donatorima, drniška srednja škola Ivana Meštrovića, nakon dvogodišnjeg (ratom uzrokovanih prekida) bilježi ponovo uspješne rezultate na kraju prvog obrazovnog razdoblja. Podsetimo, na temelju rješenja Ministarstva kulture i prosvjete RH, donešenog potkraj lipnja prošle godine, Drnišanima je odobren rad srednje škole, a njezino privremeno sjedište je u Splitu.

Drniška srednja škola ove školske 1993/94. godine, radi na dvije lokacije u Splitu: u prostorijama splitske elektrotehničke, te prometne škole. Osim šezdesetak drniških srednjoškolaca tu školu pohadaju i izbjeglice iz Bosne, učenici iz susjednih gradova kao i iz samoga Splita. Ukupno je

A. Tomić

Prva smo srednja škola za prebjegove i izbjeglice koja djeluje izvan svoga sjedišta. Učenici i djelatnici uglavnom su iz okupiranog Drniša, a ima ih iz ratom ugroženih područja i Bosne i Hercegovine. Rekli bismo, gotovo svijet u malom. Ne treba isticati, sa sobom nismo donijeli ništa — sve od početka. Ostatili smo i preko 15.000 knjiga. Ovdje u Splitu, zahvaljujući potpori, danas već možemo utvrditi kako se radi o već pravoj školi koja djeluje kao sve druge škole u redovnim uvjetima, makar škola djeluje tek od rujna ove godine ...

Rezultati su već vidljivi, škola je prepoznatljiva.

U ovom kratkom vremenu, kad je završila jedna kalendarska godina, prilika je istaknuti one koji su shvatili pojmove prebjeg i prebjeglištvo, izbjeglištvo... Bez njih sigurno ne bismo imali ovolikog uspjeha.

Koristimo priliku da zahvalimo našim donatorima, posebno onima koji nas darovaše: Britanski konzulat Split, prof. Ante Tomić, Drniš, Vicko Purić, Split, Škola likovnih umjetnosti Split, Mate Tomić, Nova Gradiška, »IMO«-Reinhard Schantz, Split (Njemačka), Graditeljska škola Split, »ARC« — Gail Shirdon, Split (SAD), prof. Tomislav Vukušić, Drniš, dipl. inž. Živana Vukorepa, Split, msrg. Ante Jurić, nadbiskup, Split, Ingrid i Zlatko Gligo Split, Međunarodna federacija organizacija Crvenog križa i Crvenog polumjeseca u Zagrebu — André Hoekstra Split, Davor Čupić, novinar — Radio Drniš, Graditeljsko-industrijsko obrtnička škola Split, prof. Tonka Jelaska Split, prof. Zdenka Kunac Drniš, Gradska poglavarnost Split, Samostan Gospe od Zdravlja Split, I. gimnazija Split, Božena Blažević, učenica I. gimnazije Split, Kempska škola Split, fra Ante Čavka Drniš.

u prvom i drugom razredu gimnazije, te obrtničkim zanimanjima među kojima su autoelektričari i elektroinstalateri oko stotinjak učenika. Za njih i s njima radi 26 djelatnika. Učenicima i djelatnicima drniške srednje škole je, zahvaljujući donatorima, osigurana svakodnevna »marenda«. Većina drniških učenika, u statusu progranicnika, smješteni su u hotelima »Lav« i »Zagreb« u Splitu, a nekoliko njih svakodnevno putuje do školskih klupa iz hotela »Medena« u Trogiru.

Prezadovoljni rezultatima rada

Na kraju prvog obrazovnog razdoblja ove školske godine, zahvaljujući ravnatelj ove škole, prof. Ante Tomić, rezultatima i postignutim uspjehom učenika, on osobno kao i njegovi kolege su prezadovoljni. Jednako tako i ponašanjem učenika

i navika. Jedni druge uvažavaju, poštiju i, prema svjedočenju ravnatelja Tomića, nikakvih problema nema. U domu u kojem su smješteni neki učenici, polaznici ove škole, upravitelji će reći sve najbolje o njima.

Marljivi su, poslušni i vrijedni. Profesor Ante Tomić drži da je o svemu što o svojoj školi govori najuvjerljivije svjedočanstvo to što tu školu pohadaju dvadesetčetvero djece s područja samoga grada Splita.

»Međunarodna« škola?

Upravo stoga što svoj rad nisu usmjerili i organizirali samo za drnišku djecu, pri tomu hrvatske nacionalnosti, već i zbog toga što u odjeljenjima ove škole sjedi po veći broj muslimanske i srpske djece, ne samo iz Hrvatske već i iz

Bosne i Hercegovine, naišli su (nakon stanovitog vremena promatraanja rada) na potporu brojnih međunarodnih vladinih i nevladinih humanitarnih organizacija.

»Upravo o tim stvarima međunarodne organizacije, različitog tipa, vode posebnu brigu. Kada su doznali i uvidjeli da mi pod okrilje naše škole prihvaćamo sve, neovisno o nacionalnoj ili vjerskoj prirodnosti, otvorili su vrata i pružili nam i pružaju ogromnu materijalnu i potrebnu financijsku pomoć«, kazat će Tomić. Tako sredstva u iznosu od jedne njemačke marke dnevno po učeniku, za zajtrak, osigurava međunarodna federacija Crvenoga križa i Crvenog polumjeseca. Brojni su im, kada su saznali istinu o njima, pomogli. Drnišani su im više nego dokazali da nisu samo Drnišani, već da se radi o jednom sasvim dobrom amernom ljudskom, humanom činu.

Svoj rad, u vrijeme lutanja hrvatskog školstva, pokušavaju organizirati prema načelima engleske škole. Za čelnika škole su, primjerice, imenovali učenika iz Novog Travnika. Nastoje uspostaviti i u tomu čini se uspijevaju uspostaviti suradnju s brojnim zemljama.

Svojedobno, kazuje Tomić, obećao je, kao ravnatelj škole, da će prva zemlja koju će njegovi učenici posjetiti biti Litva. Zemlja koja je prva priznala Hrvatsku. Prema sve mu sudeći, u tomu će uspjeti. Posredstvom naših izaslanika, ambasadora, uspostavili su kvalitetan kontakt sa jednom od tamošnjih srednjih škola. Drniški učenici, odnosno polaznici srednje škole Ivana Meštrovića, ako sve bude išlo po planu, ljetne bi praznike trebali provesti u Litvi.

Podrška i suradnja na najvišoj razini

Međunarodne organizacije, pojedinačni donatori i svi koji su pri pomogli i pomažu radu te škole, shvatili su da je ona jedna od onih koja ne pravi razliku među učenicima, na nacionalnoj ili vjerskoj osnovi. Stoga imaju potporu, materijalnu i financijsku od onih od kojih ju zatraže. Svaku knjigu koju su od donatora dobili, uredno su zaveli, pravedno učenicima podijelili, uz obvezu da ju oni moraju vratiti na kraju školske godine. Te knjige će dobro doći dolazeći generaciji progneranika i izbjeglica, neovisno o tome da li će školu pohadati u privremeno okupiranom području, ili u nekim slobodnim područjima. Sve što je dobiveno vlasništvo je drniške škole. I dok se plaše, kako kaže Tomić, osipanja ne samo učenika, već i nastavničkog kadra, jer vrijeme izgnanstva predugo traje i svatko se na svoj način snalazi, ulazi napore ka stvaranju novih odnosa, nove suradnje sa stranim državama. Njihova nastojanja, nakon Litve, usmjerena su trenutno prema Irskoj. Zemlji sa kojom Hrvatska i nema baš tako zavidne gospodarske, kulturne i ine odnose. Možda to na prvi pogled izgleda suludo, kazat će Tomić, ali mi za to imamo razloga. »Nama je i Hrvatskoj potrebno probiti se, ući u svaki dio Europe i svijeta. Sve je to borba za probitak Hrvatske, svakog njezinog dijela, pa tako i Drniša.«

K.R.

KORACI NA PLOČNIKU

KAKO SMJESTITI TUĐU BOL U VLASTITO SRCE

Premda bi se o navadi čestitanja moglo razglabati isključivo s takozvanе naslovne strane, to jest ne nalazeći u tom dragovoljnem učinu iole prenemaganja, ipak podsta razloga navodi na promišljanje da se između tih, manje ili više bučnih, rukosada i obvezatnih poljubaca taji, iliti sakriva, ne samo priklonica spram običaja već isto toliko, ako ne i više, praktičan način da se dozna (i sazna) što bi onaj drugi u čestitarskom paru priželjkivao da se izreče. Iako ovo što raspredamo može nekome pravocrtušu na likovati na ono glasovo potkivanje jaja — bome da ima razloga zaći ispod kore svih onih glasno izgovorenih priželjkivanja, poslova što su baš minulih dana bili u svakodnevnoj realizaciji, bili su čak i u trenuci ma kada nam se nije ni čestitalo a još manje (to, zapravo, nikako) ljubacko. Jer, ruku na srce, uza sva štovanja i poštivanja vraka da je ikome slasno balavljenje sa osobljem kojemu na čelu piše da je namirilo pedeset ili više ljeta, nema u tim zagrljajima ili prijanjanjima obraz uz obraz niti malo ljuvene žeravice — nazočna je samo obveza da se obavi ritual, da se oživotvori čin kojega u tom (i tako

zašto to otvoreno ne iskazati, otvaranje vlastite duše i pravljenje pazaru od vlastitih želja, upravo onih kakvih je mnogo (i strašno su različite) u svakoj prodavaonici ljudske taštine. I ne treba predbacivati to što se u trenutku nečijeg bola kokodače o čvrstoj ljubavi, ne valja zarad tude (ma ima li je, zapravo?) nevolje sve mu optimističnom zavrneti vratom, nije uputno nečiju suzu ustolitičiti kao razinu ponašanja — ali u svemu, pa i u rečenom slavljeničkom i čestitarskom učini mora postojati mjera kao ogledalo čovjekoljublja i kao neodmjnjiv vagat tvz. tude boli u vlastitom srcu. Baš ovo potonje iskazano moglo bi čestitarskim rukosadima oduzeti ipak postojeći čar biranih potresa, kažemo tako jer nas život uči da se kašnjenjem ne mogu nadoknadi odbačena slavlja. Kad smo, tu nedavno, jednom dragom znaniku željeli zdrav i dug život — on se samo nasmiješio, još čvrše nam stisnuo ruku i nekako nehajno, kao da u to samo onaj drugi vjeruje, promrmljao kako su »sve vode protekle«. I zbilja je tako! Ne valja biti previše oprezan, ali bogme da je glupost približna želja izrečena skoro deve-

desetgodišnjaku da još dugo, dugo poživi, kad je prirodi stvari da kraj nadolazi bez najave, ali uglavnom po godišnjem redu i redoslijedu. Uostalom, naznačili smo već, ovo razglabljane o navadi čestitanja nije obavljeno s tzv. naslovne strane, nije zarad toga što se ushtjelo (da li se to postiglo druga je stvar) izreći neke konotacije s kojima se, inače, u ovakvim nadnevcima ne barata, a nisu u kolotečini baš zbog toga što se mnogima (iako ne i svima) čini da nije uputno mijenjati red stvari, te da bi se takvim pristupom, možda, mogla otiskrinuti vrata što vode u sveopću iskrenu drek. Mada nam ta zalaznica nije na umu, ipak se valja naviknuti na iskaze čestitara, dijelom i stoga što se tom obliku komuniciranja još nitko u nekom frontalnom i obvezujućem priklonu nije sučelio, mireći se valja da saznanjem da se unutarnje učine na ovakav izvanjski način može tolerirati. Ako bi iskazivanju tudiž želja — ili, što je možda točnije, vlastitih projiciranih na one druge — moglo išta ozbiljnoga pristaviti onda bi to, zasigurno, bio fakat da se tim odmakom od sebe obavlja sasma uvriježen običaj kojemu je središnja silnica glumljenje osobne sreće u tudim osjećajnicama. Budući da to nikome ne šteti a nekome može koristiti — čestitajući i kad nam se to ne čini, jer ako upravo tako ne budemo radili nalikovat ćemo ljudima što ama baš nikad ne uspijevaju naći sebe, niti su kadri pronaći sebi barem malo slične. J. VESELIC

IVICA MATKOVIĆ PRESELIO NA ŠUBIČEVAC

Matković, novi trener Šibenika. Do kada?

Ivica Matković, šef omladinske škole nogometu u splitskom „Hajduku“, novi je trener Šibenika. On će na toj funkciji naslijediti smijenjenog Branka Tucka. To je dogovoren protekli srijede u Splitu na završnim pregovorima između predstavnika šibenskog nogometnog prvoligaša (Marićić, Boranić) i Vedrana Rožića, direktora „Hajduka“. Ova, za Šibenik izuzetna sportska vijest, najavila je vedrje dane šibenskog nogometu. Iako dopredsjednik šibenskog prvoligaša Marko Marićić nije od-

Šibenčani konačno riješili pitanje nasljednika Branka Tucka. Novi trener Šibenika je poznati splitski stručnjak Ivica Matković – šef omladinske škole nogometu u Hajduku. U paketu s Matkovićem na Šubičevac stižu i tri mlađa „bilatice“: Filipović, Putnik i Bilić. Vraćaju se Harmat i Abazi!

ržao dato obećanje, da će Tuckov nasljednik biti poznat za 7 dana nakon njegova smjenjivanja, oprošteno mu je jer je od pre minute znao što hoće, samouvereno tipujući na Matkovića. Upornost Šibenčana u pregovorima s „Hajdukom“ na kraju se obilato isplatala, jer su konačno dobili što su htjeli. Pored Matkovića na Šubičevac stižu i pojačanja, mlađi bilići: Filipović, Putnik i Bilić, pa će Šibenik biti osjetno pojačan.

O razgovorima u Splitu, raspoloženje nam je prenio Marko Marićić:

„Nije bilo problema u razgovorima s direktorom Hajduka Rožićem i trenerom Ivcicom Matkovićem. Od gospodina Rožića dobili smo nevjerojatnu i istinsku podršku i razumijevanje za sve naše sadašnje teškoće. Do neba smo zahvalni našem velikom nogometnom bratu. Hvala Vedranu Rožiću, hvala Ivici Matkoviću, hvala Haj-

duku“, hvala našim dičnim Spiličanima.“

Inače Matković je na Šubičevac stigao već u petak, 7. siječnja. Službeni datum kada će preuzeti momčad Šibenika zakazan je za 10. siječnja, na prvom okupljanju šibenskih nogometara nakon zimskog raspusta. Istog dana počet će pripreme za proljetni dio prvenstva.

Do pondjeljka 10. siječnja, momčadi Šibenika pridružiti će se Mario Harmat i Eduard Abazi koji se trenutačno nalaze na odmoru u Zagrebu odnosno u Albaniji, reći će nam Marko Marićić, istodobno dodajući kako je velika želja Šibenika da u proljetnom dijelu prvenstva u svojim redovima vidi i napadača „Zagreba“ Andelka Kvesića (špic-kri). Prvi koraci su već učinjeni i narednih dana očekujemo konačan rasplet oko njegovog angažmana, zaključio je Marićić.

B. ČUBRIĆ

NOGOMET

DALMACIJA PREDLAŽE LIGU OD 16 KLUBOVA

Iz Splita je za šibensku športsku javnost stigla jedna itekako milozvučna vijest. Na sastanku dalmatinskih prvoligaša: Hajduka, Šibenika, Zadra, Primorca i Dubrovnika zatraženo je sazivanje izvanredne skupštine HNS-a. Najblaže rečeno, dalmatinski klubovi traže promjene sadašnjeg sustava natjecanja po kojem ove godine iz Prve lige ispadaju čak 8 klubova, među kojima su najviše ugrožena četiri kluba iz Dalmacije. Zaključeno je kako je najprihvatljivije rješenje da ove godine iz lige ispadne 4 momčadi, pa bi ulaskom pravka drugih liga Prva liga u sezoni 94/95. brojila 16 prvoligaša. Isti recept primijenio bi se i u sezoni 95/96. (četiri momčadi bi pisale, dvije ušle), čime bi se došlo do optimalne varijante od 14 prvoligaša.

REKLI SU: Tomislav Copić — predsjednik DNR i član IO HNS:
— Smanjenje Prve HNL na 12, ravno je katastrofi ...
Marko Marićić — dopredsjednik NK Šibenik:
— Imali bismo „tramvaj-ligu“ ...
Paško Bubalo — šibenski župan:
— Fantastičan prijedlog! Liga od 14 klubova, najoptimalnija

Marko Marićić — dopredsjednik NK Šibenik:

— Postojeći sustav natjecanja po kojem Prvu ligu mora napustiti 8 klubova, dotukao bi nogomet u Dalmaciju. Imali bismo „tramvaj ligu“. Mislim da je predložena formula u Splitu, da se liga postepeno smanjuje u dvije naredne godine do konačnih 14 klubova, najoptimalnija varijanta za hrvatski nogomet. Katastrofa bi bila da Dalmaciju predstavlja samo jedan nogometni klub.

Paško Bubalo — šibenski župan:
— Fantastično! Potpuno se slazem da se liga koja je istini za volju prevelika — smanji, ali ne odjednom, nego postupno. Formiranje Prve B li-

ge nije rješenje, jer je ona jednak tako skupa kao i Prva A liga. Po meni najoptimalnija je liga sastavljena od 14 klubova, prvoligaša. Isto tako vjerujem da će NK Šibenik dolaskom novog trenera Matkovića, kao i s kvalitetnim pojačanjima, pobjeći iz sadašnje teške pozicije. Ukoliko se prijedlog iz Splita usvoji i na višim nogometnim forumima, sva vrata su nam na proljeće otvorena, što se opstanka tice. Šubičevac će na proljeće biti tvrdi teren za svakog tko nam dođe u goste. Želio bih ponovo vidjeti onaj poznati, šibenski nogometni dekor, kada je na našem Šubičevcu bilo i po nekoliko tisuća ljudi. Nadam se da će već prva utakmica na proljeće sa zagrebačkom „Croatium“ napuniti stadion na Šubičevcu. Eto taj dekor želim vidjeti u Šibeniku.

B.C.

ŠAH NAKON 5. KRUGA VODI JOŠKO PISA

Veliki derbi-meč 5. kola između vodećeg Pise i Jurića, završio očekivanim remijem. Četiri kola prije kraja prvenstva Županije šibenske, Joško Pisa najvjerojatnije osigurao naslov pobjednika na prvenstvu

Šibenski šahisti (njih dvadeset-dvojica od čega 6 majstorskih kandidata, 3 igrača prve i 4 igrača druge kategorije) završili su peti krug na prvenstvu Županije šibenske, što je počelo 21. prosinca, a završit će u četvrtak 13. siječnja 1994. godine.

U 5. prvenstvenom kolu kao što se i očekivalo veliki derbi meč između Pise i Jurića završio je remijem, pa je već sada, četiri kola prije kraja prvenstva gotovo izvjesno da će Joško Pisa osvojiti naslov pobjednika prvenstva. Naišme, Pisa je najteže partie na prvenstvu već odigrao i do kraja su mu preostale četiri relativno lakše partie. Da je kojim slučajem pobijedio Jurić, sve bi bilo vraćeno na početak, pa bi neizvjesnost trajala do samog kraja prvenstva. Evo dosadašnjih rezultata:

Rezultati 1. kola: Jurić — Štimac 1:0, Morić — Pisa 0:1, Lacmanović — Skoko 1:0, Petković — Vlaić 0:1, Nakić — Kević 1:0, Lambaša — Gracin 0:1, Afrić 0:1, Babić — Romac 0:1, Malenica — Podrug 1:0, Filipović — Mrša 1:0, Babić — Kević 1:0 i Tomić — Podrug 0:1.

Rezultati 2. kola: Gracin — Jurić remi, Pisa — Afrić 1:0, Romac — Lacmanović 0:1, Vlaić — Malešica 0:1, Nakić — Filipović 1:0, Ceronja — Petković 1:0, Kević — Grozdanić 0:1, Mrša — Lambaša 0:1, Štimac — Babić 1:0, Podrug — Morić 0:1 i Skoko — Tomić 1:0.

Rezultati 3. kola: Lacmanović — Pisa 0:1, Malešica — Nakić remi, Jurić — Ceronja 1:0, Gracin — Vlaić 0:1, Grozdanić — Romac 0:1, Morić — Štimac 0:1, Lambaša — Skoko 1:0, Afrić — Filipović 1:0, Petković — Mrša 1:0, Babić — Kević 1:0 i Tomić — Podrug 1:0.

Rezultati 4. kola: Pisa — Nakić 1:0, Jurić — Malešica remi, Vlaić — Lacmanović 1:0, Romac — Ceronja 0:1, Štimac — Lambaša 1:0, Afrić — Gracin 1:0, Grozdanić — Morić remi, Skoko — Petković 1:0, Filipović — Babić 0:1, Mrša — Tomić 0:1 i Kević — Podrug 0:1.

Rezultati 5. kola: Pisa — Nakić remi, Ceronja — Vlaić 0:1, Malešica — Štimac 1:0, Nakić — Afrić 1:0, Lacmanović — Lambaša 0:1, Romac — Skoko 1:0, Tomić — Babić 0:1, Gracin — Grozdanić remi, Morić — Petković 0:1, Podrug — Filipović 0:1 i Mrša — Kević 1:0.

Nakon 5. odigranih kola na tablici vodi Joško Pisa sa 4,5 ispred Vlaića i Malešice sa 4, Jurića i Nakića sa 3,5, Štimca, Ceronje, Afrića i Lambaše sa po 3 boda. Do kraja prvenstva preostalo je još četiri kola.

B. ČUBRIĆ

UKRATKO

Osnovan NK »Mihovil«

Pri Policijskoj upravi Šibenik, osnovan je nogometni klub koji će ubuduće nositi ime MIHOVIL, a nastojat će se u Četvrtoj nogometnoj ligi. Klub će biti otvorenog tipa, organiziran na amaterskoj osnovi. Na osnivačkoj skupštini kluba izabran je i sedmeročlani Upravni odbor. Za predsjednika kluba izabran je Mate Ajduk, savjetnik načelnika PU Šibenik, a dopredsjednici su: Maksim Brkić-Pancirović i Zvonko Vidačak. Za tajnika kluba postavljen je Slobodan Gašpić, blagajnik je Dalibor Mirčeta. Preostali članovi UO su Dragan Jurica i Ivan Perišić. Trener novoosnovanog NK »Mihovil« je Miljenko Vučić.

Kožulić pobjednik

Dani Kožulić, pobjednik je ovo-godišnjeg tradicionalnog božićno-novogodišnjeg teniskog turnira, održanog na otoku Murteru. On je u finalu svladao, glatko sa 6:2 i 6:2, Ivana Kovačeva. U organizaciji SD »Kornatar« i TK »Murter« turnir je održan na teniskim terenima HTP »Slanica«, pod sponzorstvom istoimenog poduzeća. Na turniru je nastupilo 16 tenisača.

R. TRAVICA

**TVORNICA
ELEKTRODA I
FEROLEGURA
ŠIBENIK**

PISMO IZ ZATOČENIŠTVA

NEKA VAS OBASJA SVJETLO RADOSTI

Danas sam dobila pismo od moje prijateljice Marije Hrsan koja se više od dvije godine nalazi u zatočeništvu. I pored svih nedaća koje zasigurno proživljava, ona još uvijek govori o sreći — bila je i ostala sretna osoba, ona govori da se ne treba previše ili uopće brinuti za budućnost. Dovoljno je, kaže, da mi svojski obavljamo svoju dužnost i prije svega da se ne ogriješimo o ljudskost, a onda sve stvari dolaze same od sebe.

Kako se ne može javiti svim svojim prijateljicama i poznanicima, a kako ih ima dlijem Hrvatske i izvan nje, napisala im je svima jedno zajedničko pismo sa željom da ga pošaljem u naše dnevne novine.

Kako joj u ovom trenutku ne možemo pomoći i kako je ničim ne možemo darivati, neka objavljuvajuću njenog pisma bude naš dar za nju, njenu staru majku i sve ljude koji se nalaze u njenom okružju i čija je sudbina vezana za sudbinu Hrvatske.

Pismo glasi:

SVIMA U »SOLARISU« I ŠIBENIKU, SVIMA DRUGIMA

Prijatelji dragi, gdje ste...

Slutim vas u vašem (našem) voljenom gradu, u žravnju sva-kodnevice, rata...

Možda su neki od vas tužni, možda zdvojni, oskudni, ogorčeni... ranjeni na tijelu i u duši...

Koliko pari očiju izgubljeno zuri u sinje more, pa ni ono — ljudsko i veličanstveno, ne budi osjećaj nade...

Ponekad, možda, dok »sunce stoji u Solarisu« bljesne tračak one, već zaboravljene radosti, iz onih dana, dok smo obijesno mislili — patnje i stradanja su negdje drugdje...

PODUZEĆE ZA PROIZVODNJI PROMET VINA, ALKOHOLNIH I BEZALKOHOLNIH PIĆA

59000 ŠIBENIK, Velimira Škorpika broj 2
Žiro-račun 34600-601-1770

INFORMATIVNI CENTAR ŠIBENIK

OSNIVAČ:

Općinska skupština Šibenik

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka i radio-difuzna organizacija Informativni centar. Upravitev Informativnog centra: Zdravko KEDŽO. Ured-je redakcijski kolegij: Đuro BE-ČIR, Diana FERIĆ, Katarina RU-DAN, Stjepan BARANOVIĆ, Ivan

ZAVOD ZA
ZAPOŠLJAVANJESLOBODNA
RADNA MJESTA

OSNOVNA ŠKOLA VODICE — VODICE
— ČISTAČICA NA ODREĐENO VRI-JEME
— 1 izvršitelj
— završena osnovna škola
Rok oglasa: 11. 1. 94.

VETERINARSKA POSTAJA ŠIBENIK
— DIPL. VETERINAR PRIPRAVNIK
NA ODREĐENO VRIJEME
— 1 izvršitelj
— dipl. veterinar
Rok oglasa: 13. 1. 1994.

DIONIČKO DRUŠTVO TISKARA »KA-
ČIĆ« ŠIBENIK
— REFERENT U KOMERCIJALI
— pripravnik na određeno vrijeme
— viša ili visoka stručna sprem-a
ekonomskog ili upravnog smjera
Rok oglasa: 14. 1. 1994.

FOTO JULIJA

ekspresno
izrađuje
fotografije za
dokumente
Foto »Julija«
Ul. B. Petranovića 6
ŠIBENIK

Tel. 059/34-633

TRADICIJA - SIGURNOST - POVJERENJE

CROATIA

osiguranje d.d.

ZA VAŠU SIGURNOST I BLAGOSTANJE

»CROATIA« osiguranje dioničko društvo - Zagreb, 110 godina tradicije - sigurnosti - povjerenja, za vaše potrebe u osiguranju nudi:

- osiguranje automobilske odgovornosti
- plaćanje čekovima u dvije mjesecne uzastopne rate bez kamata
- 5 posto popusta za gotovinsko plaćanje
- djelomično kasko osiguranje
- pokriva štete po određenim grupama rizika uz premiju znatno nižu od potpunog kaska
- kolektivno osiguranje auto-kasko i kućanstvo
- povoljno plaćanje dužne premije u osam rata obustavom na placi
- ostala osiguranja imovine i osoba uz valutnu klauzulu
- plaćanje premije i isplatu naknade u HRD prema tečaju DEM

59000 ŠIBENIK, S. RADIĆA 9 POŠTANSKI PREGRADAK 106
TELEFONI: 059 / 23-759, 23-725, 23-956, 23-078, 23-633
DIREKTOR: 059 / 23-828 TELEFAX: 059 / 24-453

UPAMTITE!
CROATIA JE SAMO NAŠA I VAŠA
ZA POSLOVE OSIGURANJA IZUZETNA I
JEDINSTVENA

Telefaks 35-600.

PRETPLATA na llist: za tri mje-seca 18.000, za šest mjeseci 36.000, za godinu dana 72.000 HRD. Za inozemstvo dvostruko. Žiro račun: 34600-603-976 kod ZAP Šibenik.

Rješenjem Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/92-01 »Šibenski

MALI OGLASI
Tel. 35-600

PRODAJEM dvosobni, neotkupljeni stan na Šubićevcu ili ga mijenjam za manji. Javiti se na tel. 28-017.

PRODAJE se dječji krevetić s jognjem, potpuno nov, po povoljno cijeni. Tako-der prodajem termo-peć od 3 KW. Javiti se na tel. 28-667 od 10 do 18 sati.

PRODAJEM stan površine 46 četvor-nih metara na Vidicima ili mijenjam za odgovarajući stan u Zagrebu. Ponude na tel. 35-451.

OBITELJSKU kuću u Šibeniku s dvorištem i vrtom prodajem. Javiti se na tel. 041/361-582.

AGENCIJA »Naš dom« prodaje veći broj kuća i stanova u Šibeniku i okolicu. Tel. 35-118.

DVOSOBAN komforan stan u središtu Šibenika površine 65 četvornih metara, II. kat, s balkonom i telefonom mijenjam za manji na području od bolnice do Vidika. Prizemlje i bez telefona ne dolazi u obzir. Informacije na tel. 36-891, iza 21 sat.

IZ MATIČNOG
UREDA

RODENI

Dobili kćer: Mladen i Lidija Tešu-
lov, Osman i Zehra Kartal, Borislav
i Ana Furčić, Ričard i Marija Matura,
Srećko i Božena Rončević, Ante i Ma-
rica Koloper (blizanke).

Dobili sina: Rade i Radojka Trlaja,
Sime i Emajlija Špirjan, Zoran i Fani Ja-
jac, Miro Plavčić i Davorka Grbac-Plav-
čić, Damir i Sanja Perica, Mirko i Anita Nakić.

VJENČANI

Nevena Pavelić i Marijan Silov, Ma-
rijana Spahić i Tihomir Perković, Mirja-
na Dakić i Danijel Škugor.

UMRLI

Marko Jurković (86), Marko Cigić
(52), Ivan Bujan (27), Ante Balin (69),
Ive Žonja (78), Ana Krizanović (79), An-
te Knežević (64), Tonka Čogelj (87),
Dušan Radovčić (85), Andela Klačić
(70), Ljudevit Škratović (81), Davor Pe-
tković (36), Stana Nakić (69), Bena
Bubrić (80), Iva Vučić (63), Mladen Mo-
rić (41), Jerko Gracin (70), Borna
Štampalija (1), Stana Solaković (78),
Slavko Gal (46), Danica Vukićević (73),
Ivo Lovrić (75).

U SJEĆANJE

Dana 10. siječnja 1994. godine na-
vršava se tužna godina otako
nas je napustio naš dragi otac

JOSO ŠKUGOR
(Čovlo)

Dragi naš oče, vrijeme prolazi,
a tuga ostaje u našim srcima,
vječno, za tobom.
Počivao u miru Božjem.
Tvoja djeca s obitelji.

(001)

llist« oslobođen je osnovnog poreza na promet.

OGLASI: 1 cm/1 stupac 2 DEM
u dinarskoj protuvrijednosti na
dan fakturiranja. Mali oglasi,
obavijesti građana i posebne
usluge regulirani su posebnim
cjenikom.

TISAK: »Slobodna Dalmacija-
Novine« d.d. Split

BLAGDANI SU SE IPAK OSJETILI

U gradu koji postaje sve škrtiji prema svojim stanovnicima, blagdani su se ipak »osjetili«. Većina se naših kriterija svela na već klasično »samo da je mira«, pa je makar i ovo zatiše zamirisalo danima blagovanja.

Istina, najviše se novca vrtjelo oko hrane, sigurno je daleko manje otišlo na darove, ali zahvaljujući poduzetnicima na uličnim štandovima, mogli smo obradovati i djecu s ne baš toliko skupim igračkama. Kakvo vrijeme takve i igracke, ali tko kaže da jedan plastični bager ili kamion-kiper neće vaše dijete odvesti u profesionalne prijevozike? Da se danas-sutra ne lupa po glavi, kao i vi: »Di mi je pamet bila, jesan li moga voziti kamion i biti miran?«

**EKOLOŠKI „NALAZ“ ZMAJEVA JEZERA
U ROGOZNICI DOVRŠEN**

JEZERO NIJE UGROŽENO!

Prema navodima iz ekološke ekspertize koju je od Gradevinskog fakulteta u Splitu naručila Općina Primosten, nema bojazni od poremećaja ekološke ravnoteže u Zmajevu jezeru u Rogoznici. Autor ekološke studije, prof. dr. Slobodan Šestanović, u tekstu napominje i to da se poremećaji u vodostaju i boji jezera, inače povezanog s morem, ne mogu dovesti u vezu s izgradnjom marine FRAPA. U toku radova na marinu, lani u studenom, razina vode u jezeru odjednom je porasla više od najveće uobičajene za oko sedamdeset centimetara, a na površinu su isplivali ogromni divlji golubovi. To je bilo dovoljno da se Rogožnjan prestraže za budućnost jezera i promjene povezu s izgradnjom marine. Ekološka studija ustanovila je da je razina vode u Zmajevu jezeru rasla i prije, istina rijetko, ali da je u svezi s pritjecanjem okolnih voda iz krša, te da golubovi nisu uginuli od trovanja, već od gušenja, jer ih je voda zahvatila u njihovim staništima bližim površini jezera. Isto tako, dr. Šestanović prilikom izgradnje marine ističe kao vrijedan ekološki postupak to što je izgradnjom umjetnog otočića sačuvan spoj jezera i mora, tako da prirodno sta-

nje, u inače dobro izvedenim radovima, niti s time nije ugroženo.
Da bi se točno odredile podzemne vode Zmajeva jezera, potrebno je u jezero ubaciti neškodljivu boju, što prema dr. Šestanoviću mogu ispitati stručnjaci iz Zavoda za hidrologiju i inženjersku geologiju iz Zagreba.

B.P.

(Snimio: J. ČELAR)

Zmajev jezero u Rogoznici

NEMA JUHE BEZ POMIDORE ŠLJIVARICE

Ne nećemo vas dugo mučiti s pokusajima da odgnetnete što je na našoj fotografiji: maketa nekakve šume (ovisno kako sliku okrenete!), nakit za bor ili nešto treće. Upavo to treće. Ispod terase kuće Ćire Batinice godinama, bez razlike, vise nizovi pomidora šljivarica. To su one vinogradske, koje se »bace« između redova, i uglavnom se ne zalijevaju, a kada sazore daju šalšu kojoj nema premca. Već dugo, umjesto ispod terase, gdje, kada se osuše, postaju najboljom »konzervom«, ove se pomidore za zimu pohranjuju u dubokom zamrzivaču ili kupuju u konzervama. Ali, poklonici tradicionalno sušenih šljivarica kažu da to nije to. Jer, samo suha pomidora i friško ubrani selen iz vrtla mogu govedoj juhi dati onakav miris kakav pamtimos kada smo posjećivali babe i dide...

(Snimio: V. POLIĆ)

Prva - mala iz Murtera

Prvoga siječnja 1994., točno u osam sati i deset minuta, prvi put u životu zaplakala je kćerkica sedamnaestogodišnje Petre Lukin iz Murtera. Prvo dijete rođeno u Županiji na svijet su donijeli liječnik dr. Nikica Živković i primalje Vesna Bujas i Zorica Blažeković. Djevojčica srećom, nije rođena u noći, pa nije morala nadvikivati svu silu ispaljenih metaka, rafala i tko zna kakvih još detonacija u slavu Nove godine. O datumu i satu njenog rođenja svoje bi mogli reći i astrolozi i numerolozzi, ali narod kaže da su ženska dječa — sreća. I neka bude tako — mnogo sreće maloj Murterinki i njenoj majci. Sreća će nam ionako svima biti potrebna.

(Snimio: V. Polić)

SASTAV: M. M.	PREGIB	UKRASNI MINERAL	MOTIV KOJI ČINI DEKORA- CIJU	SUŠTINA	LANTAN	STARISLA VEN	MJERA ZA ZLATO	AMPER
OBLAČ- NOST								
MASKOTA MIS-a								MIMOILA- ŽENJE VOZILA
REVOLT								
UVIK JEDINICA ZA TEŽINU				POSPOR			A. R. DVOJE NEČEGA, VRŠNJAK	
				PRITOK SENKE IME GLUMCA DRAGA				
PORTUGAL	UREDNA VRSTA ŽITARICE		KEMIJ. ELEMENT UMETAK				TONA INDIJ	
PREŠUĆI- VANJE						NEGACIJA ZLE		
E. L.			MUSLIM. MUŠKO IME SUMPOR				UGLJIK DUŠIK	
OSJETILO Kirila			MEMBRANA AMALGAM					
NAŠ OTOK			ŽENSKO IME KILO- VOLT				NJ LIBANON	
ANEKDOTA						ZABLJE GLASANJE RADIJUS		
TEHNIKA RADA VODENOM BOJOM								

R
REVIIA
ŠIBENIK

OBALA OSLOBODENJA 1
POŠTANSKI PRETINAC 69
TELEGRAMSKA KARTICA
„REVIIA“ ŠIBENIK

CENTRALA
DIREKTOR
KOMERCIJALA
SEKRETARIJAT I RAČUNOVODSTVO
SALON PO MJERI
ŽIRO-RAČUN: 34600-601-1221

059/23-888 i 23 995
23-670
23-989
24-614
26-018

TVORNICA MODNE KONFEKCIJE nudi assortiman odjevnih artikala:

u ženskom programu: haljine, bluze, hlače, kostime-kompleti, jakne, mantile, kapute
u muškom programu: jakne-vjetrovke, mantile, kapute

REVIIA tržišno nastupa proizvodnjom i uslugama šivanja uz objedinjenje svojih ostalih djelatnosti: cestovi promet, trgovinu na veliko i malo, izradu i popravak tekstilnih predmeta te vanjsko-trgovačku djelatnost (uvoz-izvoz). Renomirana je konfekcijska tvrtka po kvaliteti izrade i iskustvu na domaćem i europskom tržištu.

Nova tvornica u izgrađenom novom proizvodnom prostoru i s novom tehnologijom smještena je u Bilicama.